

Ecaterina Ajder

Pâsla în Arta Textilă

Ecaterina Ajder

Pâsla în Arta Textilă

Tapiseria artistică / Performanțe textile

Chișinău, 2025

Suport de curs:
Pâsla în Arta Textilă,
pentru studenții și masteranzii Facultății Arte Plastice și Design

Aprobat de Senatul Universității Pedagogice de Stat „**Ion Creangă**”
Recomandat de Catedra Artă Decorativă a Facultății Arte Plastice și Design

Autoare: **Ecaterina Ajder**, conferențiar universitar la Catedra Artă Decorativă, Facultatea Arte Plastice și Design, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din R. Moldova, secția Arte Decorative, Maestru în Arte din R. Moldova

Consultant științific: **Olimpiada Spătari Arbuz**, doctor în pedagogie, conf. univ., membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din R. Moldova,secția Arte Decorative

Recenzent: **Vitalie Malcoci**, doctor în studiul artelor, conf. univ.,
membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din R. Moldova
Tudor Stăvilă, doctor habilitat în studiul artelor., conf.. univ.
membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din R. Moldova

Redactor: **Ludmila Armașu-Canțîr**, doctor în filologie, conf. univ.

**DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII
DIN REPUBLICA MOLDOVA**

Tipar executat la Centrul Editorial-Poligrafic al Universității Pedagogice
„Ion Creangă”,din Chișlinău, str. Ion Creangă, nr. 1, MD-2069

CUPRINS

Preliminari.....4

I. Evoluția Pâslei.....9

1.1. Pâsla în Arta Textilă universală.....9

1.2. Pâsla în Arta Textilă contemporană.....18

II. Tehnica de împâslire a lânii.....32

2.1. Materiale și ustensile în împâslire.....32

2.2. Tehnica împâslirii umede.....38

2.3. Tehnica împâslirii uscate.....40

Concluzii.....42

Bibliografie.....47

Anexe.....49

Obiectivele cursului:

- să aplice principiile de activizare plastică și grafică a formei în compoziția de pâslă;
- să identifice structura, factura și stilizarea în proiecte și lucrări de pâslă;
- să analizeze etapele elaborate și modalitățile de obținere a proiectului de împâslire după temă, folosind diverse procedee specifice, metode și tehnici de lucru;
- să enumere elementele limbajului plastic utilizat în proiectul de pâslă;
- să utilizeze bazele compoziționale în procesul elaborării proiectelor artistice;
- să evalueze eficiența formării competențelor de alternare, analiză și sinteză în procesul stilizării și interpretării artistice;
- să descrie procesul tehnologic al tehnicilor de împâslire;
- să analizeze capacităţile de racordare a intenţiei compoziţionale la posibilitatea materialelor textile şi limitele impuse de tehnicile de împâslire;
- să cunoască posibilitățile procesului tehnologic modern și clasic;
- să aplice tehnicile de împâslire în mod creativ.

Suportul de curs este destinat studenților de la ciclul I, licență, specialitatea *Artă Decorativă, Design Vestimentar* și de la ciclul II, *Masterat: specialitatea: Prelucrarea Artistică a Materialelor, Modelarea artistică a vestimentației.*

Preliminari

Suportul de curs are ca scop familiarizarea și cultivarea abilităților de confecționare a *Pâslei* la studenții de la ciclurile I – Licență și II – Masterat, înzestrarea cu cunoștințe vaste în domeniul *Împâslirii*. Învățământul artistic în Republica Moldova constituie una dintre prioritățile politicii de stat în domeniul învățământului artistic și este orientat spre păstrarea și conservarea patrimoniului cultural național. Actualitatea suportului de curs *Pâsla în Arta Textilă* este determinată de valoarea artistico-plastică a acestei tehnici, de popularitatea ei cunoscută în mediul artistic contemporan.

Suportul de curs vine în ajutorul studenților de la ciclurile I și II, urmărindu-se formarea competențelor specifice prin utilizarea tehnicilor de împâslire în creații plastice proprii, posedarea metodicii creării lucrărilor textile prin tehnica împâslirii.

Actualitatea suportului de curs. Importanța metodică a temei prezentate în acest suport de curs rezidă în expunerea informațiilor despre *Tehnica de împâslire*, referințelor importante legate de materialele necesare pentru realizarea acestei tehnici și recomandărilor tehnologice legate de procedeele de împâslire.

Scopul: familiarizarea studenților și masteranzilor cu metodele tehnologice aplicate la executarea lucrărilor textile în această tehnică. Suportul de curs îi va ajuta să creeze lucrări în domeniu și să-și cultive gustul estetic.

Problema științifică: actualitatea și importanța cercetării rezidă în structurarea informațiilor la *Tehnica împâslirii* ca gen original al artelor textile.

Caracterul practic al lucrării:

- este stabilit nivelul optim de cunoștințe teoretice, experiențe și abilități ale studenților, imperios necesare pentru procesul de însușire a tehnicilor de împâslire;

- sunt elaborate teme-sarcini care urmăresc însușirea eficientă a tehnicilor de împâslire.

Lecțile practice la tema *Pâsla în Arta Textilă* se bazează pe aplicarea cunoștințelor teoretice obținute la disciplina *Tapiseria.* Pentru specialistul în devenire, condiția principală pentru obținerea succeselor profesionale este studierea sistematică a teoriei în domeniul Artelor Plastice și Decorative. Doar având la bază cunoștințe teoretice profunde în domeniul profesional, studenții de la ambele cicluri pot să obțină succese în dezvoltarea abilităților și măiestriei profesionale în creație. Formarea competențelor generale și specifice presupune însușirea terminologiei de specialitate, înțelegerea ei, aprecierea autenticului în Arta Plastică, Arta Decorativă și Arta Populară.

Structura suportului de curs. În *Preliminarii* se descrie importanța și actualitatea suportului de curs, fiind prezentate scopul, problema științifică soluționată, raționalitatea temei abordate, obiectivele generale, finalitățile cursului, metodele de transmitere a cunoștințelor și modalitățile de evaluare**.**

În capitolul I, *Evoluția Pâslei,* se realizează o profundă prezentare a evoluției genului analizat, *pâsla*.

În capitolul II, *Tehnica de împâslire a lânii,* se descriu două tehnici moderne de împâslire și de decorare a produselor din pâslă și fetru – împâslirea pe ud și împâslirea uscată, tehnica mixtă și colajul, sub forma de recomandări metodice, se indică materialele și ustensilele folosite în procesul de împâslire.

Împâslirea pe ud este o tehnică manuală tradițională de confecționare a pâslei, în care lâna interacționează cu apa și soluția de săpun. Împâslirea fibrelor de lână are loc sub influența apei fierbinți sau a aburului și a substanțelor alcaline. Această tehnică permite crearea atât a unor elemente decorative plane, cât și a articolelor volumetrice.

Tehnica împâslirii uscate – filțarea/împâslirea cu acul – constă în confecționarea articolelor din lână cu ajutorul unor ace speciale. La pătrunderea acestor ace în lână, fibrele se aglomerează printre straturi. În felul acesta, se

produce procesul de împâslire. Această tehnică este aplicată la confecționarea jucăriilor cu carcasă sau fără ea, a articolelor vestimentare.

Subcapitolul *Materiale și ustensile folosite în procesul de împâslire* conține informații despre materialele și ustensilele, care sunt folosite în procesul de împâslire. *Concluziile* conțin o sinteză a obiectivelor de realizare a lucrărilor în tehnica împâslirii.

Finalul expunerii cursului este suplimentat cu o *Bibliografie selectivă.* Suportul de curs include reproduceri ale lucrărilor realizate la disciplina *Tapiseria* de către studenți și profesori, precum și lucrări ale pictorilor din R. Moldova și din alte țări.

Raționalitatea temei abordate. Abilitățile și cunoștințele obținute în procesul realizării sarcinilor de studii la disciplina *Tapiseria* formează măiestria profesională, dezvoltă individualitatea creativă a studenților de la licență și masterat. Lucrul în tehnica împâslirii va permite formarea și dezvoltarea abilităților de mânuire a diferitor mijloace de expresie plastică.

Valoarea aplicativă rezultă din importanța și interesul pe care-l prezintă lucrarea de față în calitate de suport didactic, teoretic și practic, în instituțiile de învățământ universitar artistic din Republica Moldova, la specialitățile *Arte Decorative* și *Design Vestimentar*.

Activitatea/utilitatea practică: cunoașterea procedeelor și posibilităților tehnicii împâslirii îi ajută pe studenții de la licență și master să însușească nu doar tehnicile de lucru, ci să și rezolve un șir de probleme, printre care:

- căutările compoziționale;
- dezvoltarea capacităților creative.

Pentru o organizare eficientă a procesului de instruire, este necesar ca studentul să fie interesat, captivat, motivat. Astfel, se recomandă să fie realizate mai multe activități, de tipul:

- master-class;

- vizionarea și analiza sarcinilor realizate;

- vizitarea muzeelor și expozițiilor;

- organizarea expozițiilor studențești, cu prezentarea lucrărilor de studii.

Toate acestea extind cercul de interese al studenților, îmbunătățesc calitatea lucrărilor realizate, cultivă dragostea pentru artă, ceea ce facilitează munca de creație a studenților și masteranzilor.

Specificul sarcinilor, timpul executării lor sunt determinate de curriculumul la disciplină, profesorul având dreptul de a le simplifica în limita sarcinilor didactice și a numărului de ore rezervate pentru unitatea de curs *Tapiseria.*

Obiectivele unității de învățare:

- să cunoască istoria tehnicii de împâslire;

- să utilizeze în mod creativ tehnicile de împâslire;

- să valorifice procesele intelectuale de analiză și sinteză;

- să argumenteze imaginea artistică creată;

- să dezvolte gândirea artistică, imaginația, inventivitatea și creativitatea;

- să analizeze lucrări de Artă Plastică, Artă Decorativă, Artă Textilă, explicând mesajul lor artistic;

- să execute lucrări în tehnica de împâslire.

Finalitățile cursului:

- să aplice creativ tehnicile de împâslire;

- să evalueze și să-și autoevalueze lucrările;

- să creeze lucrări în tehnica de împâslire.

Strategii didactice

Competențele vor fi formate la studenți și masteranzi prin strategii și tehnologii didactice moderne, care vor include diverse forme, procedee și metode.

Modalități de evaluare

Totalizarea, ca proces, urmărește progresul studentului la nivel de formare a competențelor profesionale în domeniul artelor. Activitatea studentului și masterandului este analizată și evaluată individual sau colectiv prin vizionări, sub formă de expoziție.

Termeni-cheie: lâna, tehnica de împâslire, pâslă.

I. Evoluția Pâslei

1.1. Pâsla în Arta Textilă universală

Capacitatea lânii de a se împâsli este cunoscută de oameni din cele mai vechi timpuri. Conform explorărilor arheologice, primele articole împâslite au apărut cu opt mii de ani în urmă. Împâslirea este una din cele mai vechi tehnici de creare a celor mai simple țesături. Cel mai cunoscut mit despre covorul din pâslă se referă la Arca lui Noe. Se spune că atunci, când Noe a coborât din Arcă pe pământ, s-a dovedit că oile, în timpul călătoriei, năpârleau, iar lâna era frământată de ele cu picioarele și în acest mod a apărut primul covor din *pâslă*.

Există multe teorii referitoare la apariția *Pâslei*. Conform uneia dintre ele, *Pâsla* a apărut întâmplător, când lâna s-a bătut în procesul de utilizare îndelungată. Acest lucru a avut loc aproximativ în mileniul VI d.H.

Nu se cunoaște, când a luat naștere procesul de împâslire, dar este evident faptul că *pâsla* a fost creată de către oameni înainte de apariția țesutului. Interesul față de acest material unic este confirmat de nenumărate simpozioane și conferințe consacrate *pâslei*, convocate în diverse țări. [5.p.4].

Din cele mai vechi timpuri, oamenii se protejau iarna de frig cu blănuri de animale. Cu timpul însă, ei au înțeles că în acest scop poate fi utilizată și lâna tunsă de pe animale, care, fiind prelucrată într-un anumit mod și bătută în formă de pânză, poate servi la confecționarea hainelor și încălțămintei. Așa a luat naștere prima pâslă, apoi din lâna de oi a început să fie confecționate vestimentații și încălțăminte, care poartă denumirea de *pâslă*.

Articolele din lână de oi protejează minunat corpul uman de temperatura externă, asigurând o microclimă confortabilă. Pâsla era utilizată chiar și la tratarea unor maladii reumatice. Tendințele contemporane în materie de vestimentație curativă confirmă perspectivele largi pe care le oferă pâsla în domeniu medicinei.

Marea Zână este regina *Zamolsă,* care are pe cap o coroană unicat, cu un zâmbet generos și plin de lumină sacră, stând pe tronul unicat, ținând cu mâna stângă, de lângă inimă, un special *Arbore Cosmic* cu flori, săgeți pe ramurile puternice, în culorile specifice Cerului și Pământului: roșu, galben și albastru, pe tulpina neagră indicând natura metalică, un adevăr înrădăcinat în Carpații multimilenari. Covorul acesta *unicat* este mărginit cu *florile Pământului,* în aceleași culori ca și cele din *Arborele cosmic*. Veșmintele sunt și ele în aceleași culori, indicând rangul și eleganța, atât de speciale, lăsate de iluștrii noștri strămoși. Vestimentația unică, etalată și plină de lumină pentru acest eveniment unic, poartă o răspundere colosală pentru existența acestui neam *șcitic*, neam sedentar, care a lăsat omenirii *Ceramica de Cucuteni,* mai valoroasă decât aurul, dar și cele mai mari cantități din acest metal prețios din întreaga lume[5,p.8].

Privind această imagine țesută, aflăm mai multă istorie, o istorie reală, ce nu ocolește istoria europeană a Hiperboreilor sacri carpatini.

Istoricul grec Herodot îi descria pe *sciți* ca purtând coifuri din material de *pâslă*, caftane scurte, pantaloni largi din *pâslă* și trăind în corturi de *pâslă*. O importanță la fel de mare a avut-o *pâsla* și pentru un alt popor înrudit cu *sciții – hsiung*, care locuiau pe teritoriul Mongoliei contemporane. În tumulii elitelor acestui popor a fost găsită *pâslă*, datând cu o perioadă mult mai târzie – secolele II-I î.H [5,p.18].

Pâslirea este considerată cea mai veche tehnică de creație a textilelor. Oamenii au descoperit capacitatea lânii de a se tăia cu mult timp în urmă - arheologii datează apariția primelor produse din *pâslă* cu mii de ani în urmă. Istoria împâslirii cu lână este asociată, în primul rând, cu nomazii care domesticeau oile [5,p.21].

Lâna, care cădea de la oi în locurile unde erau ținute, a fost călcată treptat în picioare sub copitele animalelor și s-a format în ceva ca *pâslă*. Cel mai probabil,

așa au observat oamenii că ceva util poate fi făcut din lână. Și după ce au descoperit proprietatea unică a lânii de a cădea în pânză, a fost imposibil să nu o aprecieze.

Din lână realizau obiecte de uz casnic: covoare, poteci, perne; haine, încălțăminte, mantii, echipamente pentru creșterea vitelor, ustensile de uz casnic, bijuterii ș.a. Oamenii dormeau pe pâslă, îmbrăcați în haine de pâslă, animalele lor erau acoperite cu pături de pâslă. S-a dovedit că a protejat o persoană de spiritele rele și de săgețile inamice, salvată de căldură și frig. A devenit un material indispensabil vieții umane, a fost folosit în multe domenii ale vieții.

Odată cu dezvoltarea acestei culturi, s-a dezvoltat și arta de a simți. Au început să apară ateliere de împâslire. În secolul al XVI-lea, de exemplu, în astfel de ateliere, au fost laminate primele produse turnate - pălării și pantofi. Datorită calităților sale, părul de iepure de casă este folosit pe o scară largă în industria textilă la confecționarea de fetru pentru pălării. Tot din pâslă se confecționează și pâslarii, un tip de încălțăminte călduroasă, de iarnă, în formă de cizme.[18].

La sfârșitul secolului al XIX-lea - începutul secolului XX au fost inventate prese pentru producerea *pâslei* la scară industrială. Deversarea lânii cu utilizarea acestor prese s-a datorat rulării lânii și acțiunii mecanice a unor ace speciale cu crestături, care încurcau fibrele de lână. Metoda mecanizată nu numai că a facilitat procesul laborios de împâslire manuală, dar a făcut posibilă și utilizarea fibrelor artificiale [9,p.17].

În zilele noastre, excelenta proprietate a lânii de a prinde formă este folosită pe scară largă în viața de zi cu zi. Și, în același timp, oamenii creativi din întreaga lume folosesc din ce în ce mai mult lâna ca mijloc de exprimare artistică.

În Europa modernă, crearea boom-ului simțului artistic în anii 60 ai secolului XX aparține artistului german de cult Joseph Beuys (1921-1986). Datorită experiențelor personale ale viitorului fondator al postmodernismului și maestru al performanței, *pâsla* a intrat în arsenalul materialelor artistice moderne. În timpul

celui de-al Doilea Război Mondial, Beuys a servit în aviație și avionul său a fost doborât în Crimeea. Trupul rănit al pilotului a fost ridicat în stepă de tătarii nomazi, care l-au tratat cu ritualuri străvechi și metode tradiționale: rănitul era uns cu său, grăsime de miel topită, și învelit în *pâslă.* Salvarea și recuperarea miraculoasă au devenit decisive pentru cariera creativă ulterioară a artistului. În numeroasele sale instalații, a înfășurat obiecte (scaune, fotolii, piane) în pâslă și s-au învelit în ele [18.].

Acest lucru a reînviat interesul pentru istoria materialului și a dat un nou impuls pentru un val de idei în rândul artiștilor și designerilor, a împins industria să producă lână special vopsită și diverse accesorii pentru acest artizanat fascinant. Interesul pentru rasele rare și speciale de oi a crescut [19].

În 1984 a fost înființată și se dezvoltă cu succes Asociația Internațională a Producătorilor de Pâslă (IFA). Scopul principal al organizației este conservarea, dezvoltarea și diseminarea meșteșugurilor antice în întreaga lume. Asociația reunește aproximativ o mie de membri. Conferințe internaționale, expoziții și cursuri de master-class, excursii de studiu sunt organizate în țări în care s-au păstrat abilitățile tradiționale de împâslire.

În cazul creației textile tradiționale detaliile specifice materialului și procesului tehnologic de transformare a fibrelor în fir și de aici în țesătură, avea un impact crucial în estetica produsului finit.

La Timișoara a fost pornită, în anul 1894, fabrica de pâslă a lui Nașiț și Deixner (Nasicz és Deikszner) ca societate pe acțiuni cu firma *Hungaria*, care, în anul 1905, s-a transformat în societate colectivă. Din *pâsla* produsă aici se confecționau articole pentru necesități tehnice[8,p.290].

Împăslirea are o istorie fascinantă considerată ca cea mai veche tehnică textilă practicată de multe popoare. Tehnica de a împâsli lâna sau părul de origine animală datează ca vechime înainte de tehnicile de toarcere și țesere și a fost

folosită la realizarea unor obiecte utilitare, covoare, corturi, îmbrăcăminte sau de încălțăminte. Găsim o mare varietate de piese textile artizanale împâslite, de o rară frumusețe, provenind din China, Kârghistan, Turkmenistan, Afganistan, Anatolia, Armenia, dar și de pe continentul african sau european, mai ales pe teritoriile unde ocupația locală era păstoritul, în țările de Nord: Finlanda, Norvegia, Suedia; Țările Baltice: Estonia, Letonia, Lituania; Marea Britanie, încă din perioada romanilor și Polonia, Germania, Ungaria. Pentru împâslire se folosește lăna brută (de oi, capră, iepure, cămilă), netoarsă, doar spălată și cardată, eventual vopsită prealabil. Prin această tehnică se poate obține un material textil nețesut, fetrul (denumirea de origine franceză, ce înseamnă păslă subțire) sau *pâslă*, care poate să aibă mai multe grosimi. Această tehnică este încă practicată atât de către artizani, cât și de către artiști, pentru că tehnica în sine are o aplicație foarte largă, atât pentru obiecte utilitare, cât și pentru lucrări artistice de sine stătătoare, iar modul de realizare și materialele sunt ecologice [8,p.292].

Mai apoi, tradiția de împâslire a lânii a fost preluată de multe alte popoare turcice din Asia Centrală: de kazahi, tuvini, altaieni, tibetani.

Metoda *Hsiung* de împâslire a lânii a avut un areal larg de răspândire, ajungând până în Caucazul de Nord. De menționat că la popoarele din Asia Mijlocie, de exemplu, la kazahi, bărbații se ocupau cu confecționarea pânzelor de *pâslă,* care acopereau corturile. Ei tăvăleau prin câmp suluri de lână, prinse de șa. Or, pentru un proces atât de complicat, cum este împâslirea lânii, erau necesare anumite dexterități profesionale, dar și suficientă forță fizică.

Tehnica împâslirii rămânea neschimbată, dar la fiecare popor are particularități etnice. Aici putem menționa metoda arhaică de matlasare a pânzei de *pâslă* cu ațe din ligamente și metoda de încorporare a decorului, tradițională pentru zona *iraniano-anatolică,* începând cu secolul III î.H. și până în zilele noastre, procedeele de aplicare a motivelor din stofe mai subțiri, cusute pe pânza de *pâslă*,

preluate din tradițiile *Pasyryk* și *Hsiung*, metodele tradiționale de aplicare a *pâslei* fine pe pânza de *pâslă*, mozaicul (incrustarea cu *pâslă*), preluat de la *kumâci*, și un procedeu compozițional întâlnit foarte rar – brodarea cu ață de lână colorată de pânză de *pâslă* albă. Toate aceste tehnici de ornamentare a *pâslei* le erau cunoscute femeilor din Caucazul de Nord. Primele pânze de *pâslă* erau confecționate din lână nevopsită [7,p.11]. Apoi, pentru confecționarea *pâslei*, se folosea lână vopsită cu coloranți naturali. Culorile trebuia să armonizeze între ele și să fie rezistente la factorii atmosferici și la spălare, de aceea procesului de vopsire i se acorda o atenție deosebită. Pentru vopsire erau folosite plante de anumite specii, culori, adunate în anumite locuri și perioade de timp. Meșterii reușeau să obțină o paletă largă de culori. Astfel, culoarea verde era obținută din frunzele de nuc, iar griul – din fasole; culoarea roz se căpăta din macul de câmp și din rămurele de prun, culoarea galbenă – din coajă de ceapă. Mai târziu, s-a reușit a obține și alte îmbinări de culori prin diverse metode – vopsirea stratificată, amestec etc. Pentru obținerea lânii pentru împâslire este necesar de a urma un proces tehnologic riguros. Oile se tundeau cu foarfecele de tuns oile pe la sfârșitul lunii mai, înainte de a urca la munte sus. Lâna se băga în saci mari din cânepă, numiți arări și era depozitată în gospodărie până în luna iulie. După prima coasă a fânului, lâna era muiată, mai întâi, într-un ciubăr, în apă fierbinte ca să iasă usucul din ea, apoi era dusă la o apă curgătoare și clătită în coșuri de nuiele, adusă acasă și pusă pe gard să se usuce. După ce se usca bine, lâna era pusă în saci și păstrată în podul casei până toamna târziu, când, după recoltarea produselor agricole, începeau operațiunile de prelucrare.

Lâna este un amestic eterogen de grăsimi (amestec de ceruri, acizi grași, alcooli superiori), impurități celulozice, secreții ale glandelor sudoripare, murdărie antrenată de blana animalului în timpul creșterii și fibre. Operația de spălare este destinată îndepărtării de pe lâna brută a materiilor de origine animală (grăsimi, suint) și minerale (pământ, nisip, praf).

Structura longitudinală și transversală, efectul împâslirii.

Împâslirea este puternic afectată de caracteristicile morfologice ale fibrelor de lână. Structura longitudinală și transversală a fiecărui tip de lână are un impact considerabil în aspectul obiectului textil pe care îl compune prin gradul de interacțiune a fibrelor în timpul cardării, a toarcerii firului, a țeserii și, ca urmare, a împâslirii. Poziția, dimensiunea și forma solzilor membranei cuticulare, precum și ondulațiile specifice fiecărui tip de fibră influențează luciul fibrelor și capacitatea lor de împâslire[7,p.16].

Fibrele fine ale raselor Țigaia și Merinos de Transilvania, cu solzii sub formă de olane, deplasați de corpul aproape cilindric al fibrei și cu o ondulație accentuată, au o mai mare aderență între ele decât fibrele aspre. Spre deosebire, fibrele aspre au o suprafață mai alunecoasă, creată de poziția solzilor apropiați de masa fibrei și de orientarea dreaptă a fibrei, lipsită de ondulații. Astfel, vom întâlni o suprafață compactă, uniformă, bine legată, moale și plăcută din care rezultă senzația de confort la țesăturile împâslite, lucrată din fibre fine și o suprafață împăslită mai puțin densă, rigidă și aspră, la cele lucrate din fibre aspre.

La suprafețele împâslite ale țesăturilor țesute din lână Țurcană se remarcă volumul creat de rezistența fibrei la îndoire, grație diametrului mare și a lipsei ondulațiilor care reduce aderența fibrelor între ele și datorită eliberării terminațiilor fibrelor din torsiunea firelor și expunerea lor la suprafața țesăturii. Aceste caracteristici dau calitatea necesară țesăturilor groase și rezistente, destinate folosirii lor în spațiul locuibil și mai puțin în vestimentație.

Cergile au fost cele mai reușite exemple ale acestei grupe. Procesul de împâslire prin rotirea liberă în apă, diferă de cel al țesăturilor din fibre fine, evidențiază tragerea fibrelor din fir și expunerea lor liberă pe suprafața împâslită [10, p.148-151].

Cele mai reprezentative componente ale țesăturilor împâslite au fost pănura și cergile. Împâslirea controlată determină estetica specfică a acestor materiale textile.

Metoda de ordonare a fibrelor, în raport unele față de altele prin pieptănare, impune calitatea firului tors, care avea o destinație precisă în relație cu tipurile de țesătură. Selectarea lânii pe categorii înainte de scărmănare și pieptănare uniformizează fibrele în cadul grupelor respective.

Elasticitatea și luciul firelor diferă în funcție de lungimea și grosimea lor, motiv pentru care nu se amestecau fibre de categorii diferite în același fir. În cazul spălării, prin reacția incorectă a diferitelor tipuri de fibre, suprafața textilă își pierde valoarea originală prin apariția asperităților în textură. Procesul se accentuează în cazul împăslirii. Părul, firele lungi și rezistente, drepte și groase, extrase prin prima pieptănare a lânii, avea calitatea unică de a crea suprafețe textile lucioase, rigide, cu o rezistență excelentă la șters. Calitatea părului rezultă din lungimea neondulată a fibrei și dimensiunii egale a diametrului lânii aspre, cum ar fi lâna Țurcană sau Țigaie[10,p.159].

Structura de bază, vizibilă la țesere, devenea compactă, cu o densitate ce creștea proporțional cu timpul și tipul de împâslire.

Împâslirea accidentală, petrecută în timpul expunerii la apă a țesăturii și, în special, la o temperatură ridicată și la fricționare, acțiuni ce sunt adesea întâlnite în timpul spălării, are efect asupra aspectului țesăturii, reducându-i dimensiunea originală și mărindu-i grosimea. Se creează, astfel, o suprafață compactă prin desprinderea fibrelor din fir și întrepătrunderea lor parțială între spațiile libere dintre firele de bătătură și cele de urzeală [10, p.214-215].

Astfel, fondul autohton este puternic prezent în contemporaneitate graţie epocilor istorice, motivelor celebre şi compoziţiilor ornamentale venite pe marele drum al Orientului. Ecouri ale unor strălucite civilizaţii poposite la noi, conform acestui autor, sunt: arborele vieţii în forma sa iraniană; porumbiţa, ca simbol al sufletului în Orientul creştin, moştenind vechiul simbol egiptean al păsării; leii afrontaţi pe de-o parte şi de alta a unui arbore, vechi motiv al artei persane; şarpele, simbol al divinităţii egiptene; călăreţii, ca reminiscenţă a cavalerului trac danubian; calul, asociat cultului solar, lupul dacic etc. [11, p. 114].

În manieră stilizată, sunt prezente motive ale nordului german şi slav, cum ar fi marea zeiţă a fecundităţii, ţinând în mână spice trifurcate, sau şirurile de femei şi bărbaţi ţinându-se de mână, aşa cum apar pe diferite piese maramureşene şi moldoveneşti şi care sunt identice cu cele de pe ţesăturile scandinave [18, p. 90].

1.2. Pâsla în Arta Textilă contemporană

Pâsla este un produs textil compact, obținut prin baterea în piuă a lânii sau a părului netors al unor animale. Se folosește, în special, la confecționarea pălăriilor, a încălțămintei călduroase, ca material izolant etc. *Pâsla* se poate fabrica și printr-un procedeu asemănător celui de producere a *hârtiei*. Fibrele se înmoaie în apă și în alte substanțe chimice, apoi se scurg într-o sită, pe care formează un strat uniform, dar afânat, după care se presează între cilindri până când se formează o foaie densă [15,p.3].

Pâsla e un material cu o istorie veche, iar prelucrarea ei ar fi apărut înaintea cusutului, țesutului sau tricotatului. În vechime se făcea din fibre vegetale, apoi a început să se folosească părul din blana animalelor. Astăzi *pâsla* se obține din lână de oi, cămile sau capre. Firele sunt presate și *lipite* folosind apă și săpun, dar alte metode folosesc o perie cu ace pentru a aduna firele. *Pâsla* a cunoscut multiple întrebuințări: pentru corturi, haine, covoare, pălării, încălțări, și chiar ca parte a unor instrumente muzicale. Astăzi se folosește nu numai pentru fabricarea celor de mai sus, dar paleta s-a îmbogățit cu jucării, obiecte decorative, genți. Mai mult, pe lângă *pâsla* obținută din lână a apărut și fetrul obținut din fibre de bambus sau fibre artificiale. *Pâsla* este un produs textil compact, obținut prin baterea în piuă a lânii sau a părului netors al unor animale. O *pâslă* fină, de lână sau din păr de animal, presată și încleiată, întrebuințată, în special, la confecționarea pălăriilor se numește *fetru*. Datorită calităților sale, părul de iepure de casă este folosit pe o scară largă în industria textilă.

Împâslirea este una din cele mai vechi tehnici de creare a celor mai superbe țesături. Capacitatea lânii de a se împâsli este cunoscută de oameni din cele mai vechi timpuri. Există mai multe teorii referitoare la apariția *pâslei*. Conform uneia dintre ele, *pâsla* a apărut întâmplător, când lâna s-a bătut în procesul de utilizare

îndelungată. Nu se știe exact când a luat naștere procesul de împâslire, dar este evident faptul că *pâsla* a fost creată de către oameni înainte de apariția țesutului. Interesul față de acest material unic este confirmat de nenumărate simpozioane și conferințe consacrate *pâslei*, convocate în diverse țări [15,p.6].

Meșterul dă viață firelor de lână. Din mâinile sale ies accesorii boeme și originale, pe care le cumpără cei care vor să fie diferiți. Sumane, papuci, păpuși, genți, șaluri, fulare chiar și corturi, și covoare sunt obiectele pe care le creează în atelier. Ca să transforme lâna în *pâslă* este nevoie de forță în mâini și multă migală. În procesul de confecționare a unei genți, folia joacă un rol important. Aceasta are rolul de a separa straturile de lână. Pentru ca materialul să se întărească trebuie tratat cu apă și săpun. După ce *pâsla* este vopsită, se pune la uscat. Aici începe misiunea frumoasă a artistului, care confundă *pâsla* cu pânza pentru pictură și reușește să creeze adevărate opere de artă, se coase cu migală și combină culorile în armonie, pentru ca rezultatul să fie unul unic [16,p.4].

Artiștii plastici autohtoni redau tendințe noi, experimentează în domeniul coloristicii și modificării formei tradiționale a operelor decorative. La etapa contemporană, în crearea *pâslei* se utilizează mult și tehnica mixtă, individuală, în sensul că se combină diferite genuri și variații ale Artei Textile.

Aici se lucrează anume cu pâsla, lâna, se adaugă broderia, cusutul sau compoziția textilă se aplică pe pânză sub formă de colaj etc. Aceste lucrări artistice sunt bine aranjate compozițional, realizate în spiritul culturii și esteticii naționale, având la bază gândirea filozofică și conștiința întregului popor. Noua generație ne prezintă concepții noi în realizarea *pâslei* în special, în coloritul modern contrastant, în conformitate cu soluțiile moderne de proiectare în domeniul textilelor industriale și al designului de interior, vestimentar. Totodată, simplitatea compozițională, armonia și tematica lucrărilor continuă să valorifice specificul și originalitatea *pâslei* artistice autentice, dar cu încercări noi. Stilul și

expresivitatea artistică ale lucrărilor de *pâslă* din ultimii ani ne amintesc de creația artiștilor remarcabili moderni. Trebuie să menționăm, însă, că în Arta Textilă contemporană se atestă foarte des realizarea operelor de artă și în tehnica *împâslirii*. La etapa postmodernă este evidentă orientarea spre decorativism, cu configurații pur abstracte, elemente stilizate și multiple tehnici tradiționale[16,p.7].

Autorii contemporani sunt și ei preocupați de exploatarea modalităților de manipulare a firelor de lână. Într-un mod profesionist, artistic, ei introduc metode inovative, creează compoziții interesante și utilizează diverse materiale. Ca dovadă, afirmăm că fenomenul artistic al Artei Textile se dezvoltă cu succes mai departe. Autorii ne îndeamnă spre păstrarea stilurilor și tehnicilor tradiționale bogate în contextul cultural al Artelor Plastice și Decorative naționale, pentru că acest tip de învățare a Artei Textile, perspectiva valorilor, păstrează și reînvie tradițiile etnoculturale vechi ale meșterilor populari, ceea ce vizează cunoașterea perfectă și aplicarea tehnologiei tradiționale și a metodelor cunoscute ale *pâslei,* dar într-un mod specific, individual. Din toate cele menționate mai sus, ajungem la concluzia că, în sensul istoric, putem spune că Arta Textilă profesională contemporană, care își trage originile încă din antichitate, și-a pus baza în sec. XX pe solul unor tradiții și valori artistico-estetice naționale.

Remarcăm că genul acesta de artă decorativă este bazat pe arta *pâslei* populare. Din punct de vedere metodologic, operele de *pâslă* se confecționează într-un mod special, algoritmic, de pe ornament, compoziție, utilizând operații importante și materialele necesare. Sub aspect tehnologic, menționăm că la etapa contemporană autorii redau tendințe noi, experimentează în domeniul tehnologiei, coloristicii și modificării formei tradiționale a operelor decorative. Crearea unei *Pâsle* presupune diferite abordări creative și experimentale complexe, ridicând la un nivel înalt cultural și competențele profesionale ale artiștilor din domeniul Artei Textile. Tinerii specialiști din Republica Moldova, artiștii plastici ne prezintă o

formă de dialog între generații în Arta Decorativă contemporană, o sinteză de tradiții și inovații, o simbioză cu diverse varietăți de genuri și expresii, cu diferite aspecte stilistice, tehnice și tehnologice.

Prin intermediul studierii tapiseriei, artiştii şi studenţii experimentează metodele de confecţionare a graficii textile, în combinaţie cu elementele compoziţionale (punct, pată, linie), textura, coloritul, materialele clasice naturale (lână, bumbac, mătase, sisal, deşeuri textile, melană, sfoară) şi cele inovative moderne (tulpini de plante, fire metalice de argint şi aur, păr de cal, lemn, bucăţi de sticlă şi chiar piatră, fibre etc.).

Astfel domeniul artelor textile folosesc tradiţia ca pe o trambulină spre modernism. Vechile tehnici artizanale sunt acum puse în slujba unor idei nobile, stilizările binecunoscute au făcut loc efectelor non-formale sau unor expresii aproape picturale.

Melanjul de tehnici pare să corespundă cel mai bine noii sensibilităţi contemporane: colajul, montajul de tip pop-art care se combină cu broderia şi cu elementele ţesute, părăsind, de cele mai multe ori, parietalul şi devenind tridimensionale. În acest neo-postmodernism extrem de permisiv şi într-o ambianţă culturală deosebit de dinamică, artiştii îşi croiesc drumuri proprii, autentice, ingenioase, valorificând, totodată, tradiţiile şi realităţile sociale.

În general, textilele sunt spectaculoase în sine, prin diversitatea lor, iar simpla alăturare de fire şi texturi încântă nemaipomenit ochiul. Se observă în contextul actual o varietate de textile atât de dinamice şi ofertante ca multitudine a mijloacelor de exprimare plastică. Dar pornind de la compoziţiile de tip colaj, structurate pe idei şi simboluri, pot fi transpuse în materiale neconvenţionale combinate cu tehnici clasice ale textilelor ambientale, o serie de viziuni contemporane: opinii personale pe teme sociale, politice, filozofice, etnografice, metaforic interpretate, la graniţa dintre tradiţii şi experiment [11,p.5].

Lucrările de artă textilă incită la meditaţie, fie că sunt în notă ironică, arhaică ori melancolică. De asemenea, şi transformarea banalului cotidian, trece de la ostil la ospitaliere prin intermediul textilelor tradiţionale ce însumează, deopotrivă, energiile materiilor prime tradiționale sau netradiționale. Lucrări de artă decorativă textilă sunt cu totul inedite, deoarece ţin de colaje sensibil
colorate şi ingenios compuse în tehnici deosebite, astfel obținându-se nu numai surprinzătoare efecte decorative, ci și sugestii ale unor simboluri care transced aceste efecte.

Prin colajul textil şi broderie se exprimă cel mai bine spiritul vieţii actuale, fragmentată în simboluri diverse şi contradictorii. Colajul, formulă virtuală sau utilizarea de materiale textile, poate exprima însă și mesaje poetice, nostalgii discrete sau un dramatism bine temperat și diversitatea vieţii într-o dinamică perpetuă [13,p.2].

Oricât de tentante ar fi incursiunile în tematica europeană, revenirea la reperele spiritualităţii româneşti echivalează, cu o revenire la tradiţii.
Cu libertatea totală de a le trata în cheie contemporană. Mongolii pictează pe diferite obiecte, cum ar fi hârtia, lemnul și piatra. Cu toate acestea, mongolii au și o tehnică tradițională de a picta cu lână. Lâna animală, cum ar fi cea de cămilă, oi și iac, trebuie să fie curată și pregătită pentru procesul de vopsire. Artiștii aleg culori naturale. În plus, lâna albă poate fi vopsită în diferite culori. Poate fi vopsită acasă sau într-un atelier. Când pictează o lucrare de artă în *pâslă*, artistul ar trebui să aibă suficientă lână de culoare diferită pregătită din timp.

După proiectarea lucrării de artă, lâna este cardată folosind o mașină specială (*Ashford, Louet*). Apoi lâna este vopsită cu culoarea de bază. După care lâna este „simțită” îmbibată, folosind apă călduță și o cantitate mică de săpun. Opera de artă din *pâslă* este apoi clătită, spălată și excesul de apă este stors. În cele din urmă, când lucrările din *pâslă* sunt gata, sunt ambalate și

împachetate. *Beatrize Schaaf Giesser*, artist german, a optat pentru exploatarea tehnicii împâslirii, aproape în toate lucrările ei, experimentând toate metodele de împâslire atât pentru compoziții în plan, cât și pentru realizarea unor forme tridimensionale. Este permanent implicată și în programe educaționale, fiind cofondatoarea școlii germane de împâslire din Oberrot, ținând cursuri de predare și conducând ateliere de lucru în mai multe țări, precum Finlanda,Austria,Ungaria, Uruguay, și câștigând marele premiu al Bienalei Internaționale de Arte Textile din Buenos Aires, Argentina ediția a V-a din 2009 [8].

O altă artistă, *Fazekas Valeria* din Ungaria, optează pentru realizarea unor piese folosindu-se de tehnica împâslirii în forme cât mai variate. Criticul de artă *Kovalovszky Marta* scria despre obiectele ei că sunt adevărate sculpturi funcționale. Accesoriile vestimentare și obiectele textile erau constituite ca niște forme spațiale elementare cu un echilibru dinamic între simetrie și asimetrie.

Artista *Andrea Graham,* din Ontario, Canada, este coordonatoarea asociației *International Feltmarkers Association* și membră a grupului *Connections Fibre Artist*. A studiat tehnica împâslirii cu numeroși artizani și artiști, ajungând să fie un pasionat educator care transmite această tehnică manuală ancestrală, recunoscând complexitatea și potențialul valorii ei. Utilizând ambele metode cea tradițională cât și adaptarea modernă de împâslire, ajunge la concluzii că fibra de lână se poate transforma magic prin infinite posibilități[26]. *Flori Dinu* lucrează cu măiestrie şi transformă lâna în diferite forme. Hainele, bijuteriile sau accesorii pictate sunt doar o mică parte din lumea feltingu-ului sau arta împâslitului. Chiar dacă tehnica nu este uşoară, împâslitul lânei a devenit o pasiunea ,care s-a transformat într-o afacere de sine stătătoare. Lâna prin frecare cu apă caldă are tendinţa de a se compresa în medie cu 40%, prin urmare şi şablonul are o dimensiune impresionabilă. După care se aşează lâna îmbinată printr-o tehnică specială în câte straturi vrem (depinde cât de gros vrem să fie materialul rezultat) şi

se începe procesul de feltuire care se poate termina şi după 10, 12 ore. Lâna folosită este merinos, atât de fină de pare mătase, are între 18- şi 20 de microni. Este folosită la coliere şi îmbrăcăminte, aceasta este trasă în bandă şi vopsită cu coloranţi naturali extraşi din diferite plante exotice (suc de rodie, cerneală de sepie, etc). În nici-un caz nu este acea lână care înţeapă pe care o ştiam. Uneori poate fi achiziţionată în amestec cu fibre de mătase. De asemenea în procesul de împâslire se folosesc diverse fibre naturale pentru a creea aspecte sau texturi care îi dau o anumită prestanţă materialului. Pentru alte creaţii cum ar fi cele denumite "sculptură în lână" (gen păpuși, căsuţe, jucării sau obiecte decorative în general) se foloseşte o lână mai aspră de 22, 24, 28 de microni care conferă o anumită duritate. Poate fi achiziţionată de la distribuitori care o aduc din Anglia, Germania, America latină [25]. Arta pâslei este foarte variată și permite creearea de: haine, bijuterii, pălării, obiecte de decor, încălţăminte, jucării, tablouri, mănuși că este iarnă iar ;), tapiţerii, feţe de masă, costumaţii,huse pentru diverse obiecte. *Ana Maria Istrate* este printre singurii artiști români care realizează portrete realiste de animale din lână. A fost foarte plăcut surprinsă de această nouă modalitate de a sculpta cu lână și, având deja în minte idei nelimitate de creație, s-a documentat asupra subiectului și a început să-l descopere. Este stabilită de câțiva ani în Germania, dar sculpturile ei ajung peste tot în lume, oamenii fiind foarte receptivi și interesați de arta căreia femeia îi dă viață într-un mod inedit. Toți artiștii plastici mai sus enumerați s-au remarcat prin modul său de exprimare artistic, prin tehnicile de lucru și diversitatea de materiale folosite [25].

Sunt foarte puțini oameni care fac opere de artă „*simțite"*. În 2008, artiștii mongoli care creează lucrări de *pâslă* și-au prezentat prima expoziție la *Collins* Gallery, Scoția. *B.Baynduuren* este unul dintre artiștii cunoscuți. Mongolii fac opere de artă din *pâslă* ,bazate pe peisaje naturale, evenimente istorice, artă modernă și lucrări religioase. Acest tip de împâslire se spală cu șampon pentru

lână. Oamenii pot găsi aceste lucrări de artă în magazinele,galerii de arte din Mongolia. Opera de artă este folosită în scop decorativ, agățată pe perete sau de acoperiș. Pentru că este făcută manual, este ușor de curățat și întreținut[13,p.5].

Cultura *„simțită”*. Regiunea Jämsä este cunoscută pentru tradițiile sale unice de artă și meșteșuguri. Numai în singurul sat Partala existau odată șapte fabrici de pâslă. Dar astăzi există încă trei fabrici de *pâslă* în funcțiune în Jämsä, Huopatehdas J.Alho, Huopaliike Lahtinen și Felt Factory în Koskenpää. Jämsä combină industria tradițională și unică de pâslă din Finlanda Centrală cu muncitori, meșteșugari, ciobani de oi, artiști din Finlanda și din străinătate și asociații strâns legate de domeniu. Zona a devenit un centru semnificativ pentru industria de *pâslă,* lucrătorii de *pâslă*, artiștii de *pâslă* și întregul domeniu de *pâslă*. Vara, împâslirea este sărbătorită la expoziția internațională de *pâslă*, unde sunt mari amatori după felt cu un tur de pâslă ghidat sau independent. Cu un tur despre împâslire, puteți afla despre tradiția și procesul de împâslire finlandez. La magazinele fabricii de *pâslă*, puteți cumpăra niște cizme din pâslă de lână autentică și o varietate de produse distractive din pâslă, acesta fiind modul în care teoria culorilor și utilizarea conștientă a modelelor pot schimba sentimentul din spațiul tău [18,].

Explorarea teoriei liniilor *cu Felt Right.* Un element integral al artei și designului, liniile, alcătuiesc formele și modelele pe care le vedem în viața noastră de zi cu zi. Diferite tipuri de linii provoacă semnificații și emoții diferite. Înțelegerea principalelor tipuri de linii din artă și design este crucială pentru a le utiliza în mod intenționat pe baza funcțiilor lor specifice. *Felt Right* este liderul în industrie pentru plăci și plăci de pâslă de înaltă calitate, care vor arăta uimitor în casa, biroul sau orice alt spațiu interior. Plăcile de perete din pâslă colorate și fixate pot oferi instantaneu pereților de textură căldură și culoare. Cu o gamă largă de culori, modele și modele de plăci de pâslă, putem transforma orice perete din casă sau birou într-o operă de artă în

câteva minute. Cu ajutorul acestor panouri acustice pentru pereți, aceste plăci de perete cu amortizare a sunetului vă pot ajuta chiar să controlați excesul de zgomot din spațiul dat [24.]. Trebuie de selectat cu atenție modelele. Modelul și culoarea lucrează împreună armonios pentru a crea senzația de profunzime și dimensiune a spațiului dat. La fel ca și culoarea, modelele pot provoca răspunsuri emoționale, chiar dacă doar la nivel de subconștient. Repetarea și structura într-un model sau design promovează ordinea și ritmul, în timp ce liniile organice promovează creativitatea și amintesc de elementele naturale. Când amestecați diverse modele, nu există reguli constante. Cu toate acestea, un amestec echilibrat de scări, culori, texturi și linii variate este important pentru un design de succes. Oricare ar fi cazul, o cameră necesită interes vizual. Fie că este aparent sau mai subtil, *Felt Right* are formele și culorile disponibile pentru a vă ajuta să creați o piesă de artă uimitoare, un panou organizatoric sau o instalație de absorbție a sunetului.

Stup. Acest design îmbină geometria cu fluiditatea. La prima vedere, modelul poate părea arbitrar, dar conținutul și compoziția vin împreună pentru a crea un echilibru vizual intenționat.

Negru spre alb. Cu o simetrie aproape perfectă, acest design este concret în prezența sa vizuală și evocă o forță impunătoare, concentrându-se pe liniile verticale.

Mijlocul secolului. Acest design transmite un model ritmic uimitor din punct de vedere vizual și poate utiliza mai multe variante de culoare pentru un aspect minimal, un model clasic sau chiar o repetare iluzorie optică.

Cele cinci forme universale. Renumitul antropolog cultural Angeles Arrien a studiat simbolurile comune în artă de toate formele pentru a determina acele forme de bază din toate culturile și pentru a-și dezvolta testul formelor preferențiale. Studiile ei sugerează că există semnificații specifice atribuite

fiecărei forme de bază și că „fiecare formă simbolizează o experiență interioară și exterioară specifică relevantă pentru omenire” [24]. *Cercul* este prima formă universală, care reprezintă totalitatea și complexitatea. Această formă simbolizează individualitatea și independența; cei care se străduiesc pentru această trăsătură au nevoie de spațiu fizic și emoțional pentru a crește și a se dezvolta. *Crucea* Echidistant reprezintă relația și conexiunea. Integrarea echilibrului și nevoia de conectare sunt aspecte importante ale acestui simbol. *Spirala* reprezintă creștere și evoluție, atingând semnificația noilor perspective dobândite prin experiență și încercări. *Triunghiul* reprezintă viziuni și vise și simbolizează expresia urmăririi obiectivelor și a descoperirii de sine. În cele din urmă, *Pătratul* reprezintă stabilitate, securitate și putere. Dacă transformăm spațiul cu plăci de pâslă *Felt Right,* va fi cu adevărat uimitor ce pot face liniile, formele și modelele pentru spațiul tău interior. Folosind anumite linii pe pereți și pe decorul general, poate influența și modifica starea de spirit și atmosfera din spațiul dat. Începe să-ți organizezi propria abordare a teoriei liniilor pentru casa sau biroul tău cu instrumentul de design My Studio de la Felt Right. De asemenea, poți consulta pagina noastră de design pentru inspirație de culoare și design creată de propria echipă internă de experți în design interior și pasionați de modele [24]. Plăci de pâslă *Felt Right.* Utilizăria fibrei în lumea artei americane în epoca postbelică. *String, Felt, Thread* prezintă o istorie neconvențională a lumii artei americane, cronicind progresul firului, frânghiei, sforicului, pâslei și țesăturii de la lumea „joasă” a meșteșugurilor la lumea „înaltă” a artei, în anii 1960 și 1970, și apariția astăzi a unei contraculturi meșteșugărești. În acest volum ilustrat color, Elissa Auther discută despre munca artiștilor americani care folosesc fibra, luând în considerare întrebări provocatoare de material, proces și intenție care fac legătura între artă și meșteșug [22]. Studiul meșteșugurilor moderne are doar câteva „stele” adevărate și niciuna nu strălucește

mai puternic decât lucrările textile . Cartea despre pâslă e inovatoare și este o provocare pentru istoriile mai convenționale ale textilelor și artei postminimale deopotrivă și o contribuție importantă la istoria artei moderne. Poate cea mai importantă, pe care o putem considera drept imbold pentru propria noastră experiență interdisciplinară. Este o carte care trebuie studiată deopotrivă de istorici, artiști și meșteri [13,p.4].

Așa dar, *Pâsla* este o țesătură populară folosită în multe proiecte diferite, de la îmbrăcăminte la decor. Are o istorie fascinantă și un proces de fabricație, grație cărora putem descoperi tot ce trebuie să știm despre *pâslă*. Fabricat din fibre naturale, pâsla este una dintre multele țesături fabricate. Spre deosebire de mulți dintre omologii săi, pâsla nu este făcută prin țesere. În schimb, fibrele sunt supuse la niveluri ridicate de presiune și căldură, cu apă adăugată în timpul procesului, pentru a le comprima în ceea ce putem recunoaște ca fiind țesătură de pâslă. Procesul de producție face din pâslă un material durabil, cu o consistență densă, deoarece fibrele devin permanent comprimate și interconectate.

Istoria **„***simțului”.* Există multe origini propuse atunci când se discută „*simțul”.* Totuși, cel mai probabil este că a apărut în Asia cu aproximativ 5000 de ani în urmă. Dovezile istorice sugerează că nomazii l-au derivat pentru prima dată, când au descoperit că este o țesătură perfectă pentru corturi, îmbrăcăminte și covoare pentru a-i proteja de o climă dură. Până în prezent ei folosesc materialul și dezvoltă o gamă de articole, precum papuci decorați, pentru comerțul turistic. O altă poveste convingătoare despre originile pâslelor este că, în Evul Mediu, fibrele de lână erau folosite pentru a căptuși pantofii, ca să ofere confort și căldură. Pe măsură ce încălțămintea a fost purtată, transpirația și căldura de la picioare combinate cu presiunea mersului au creat „*simțul”,* dar se crede că descoperirea nu a fost oficializată, așa că deducem că s-a produs accidental fără ca ei să-și dea seama ce au descoperit [19]. În mod tradițional, *pâsla* este făcută din lână și alte

materiale naturale. Acest lucru îi conferă un finisaj moale, care a devenit sinonim cu *pâslă*. Unul dintre motivele pentru care este folosită lâna, este datorită faptului cât de ușor se poate mata împreună. De obicei, acesta păarea a fi un defect, dar industria de producție de pâslă a pus în valoare proprietățile naturale, făcând din ea un activ valoros. Odată cu trecerea timpului, noile tehnologii au făcut posibilă prelucrarea lânei combinată cu fibre sintetice, obținându-se astfel un rezultat peste așteptări. În consecință, cea mai mare parte din pâslă este acum un amestec de lână și acrilic, sau poliester. Se folosește și pâslă total sintetică, cum ar fi pâslă acrilică. Acest lucru nu împiedică rezistența, dar face materialul finit mai flexibil. *Rayonul* este, de asemenea, o fibră sintetică utilizată pentru unele amestecuri, deoarece acest lucru face *pâsla* mai moale, eliminând senzația de mâncărime pe care o poate provoca un amestec de lână pură. Procesul de urmare a etapelor tradiționale de colectare, prelucrare a materialelor pentru împâslire necesită multă muncă. În primul rând, materiile prime trebuie colectate de la oi sau alte animale cu lână. Odată recoltată lâna, următorul pas este pieptănarea și cardarea. Fibrele trec printr-un cilindru mare de pieptănare, care folosește cuie mari de oțel drept dinți. Este apoi introdus într-o mașină de cardare unde dinții mai mici cardează fibrele în fibre libere. Următoarea etapă este crearea rolelor, iar un dispozitiv numit cross-lapper face batai. Batelele sunt apoi expuse la căldură și umiditate, ceea ce le face să se micșoreze și să se condenseze. În cele din urmă, presiunea este aplicată folosind role mari, ceea ce creează țesătura finală netedă pe care o folosim în proiectele de cusut și meșteșuguri[17].

Tipuri de pâslă.

Există mai multe tipuri diferite de pâslă, inclusiv:

- *Pâslă de lână* – este una dintre cele mai comune, fiind realizată
- din lână de oi sau alte piei de animale acoperite cu lână.

- *Pâslă din poliester* – este un material din pâslă sintetică din ace, realizat din poliester 100%. Are proprietăți similare pâslei tradiționale și este rezistent la căldură.
- *Pâslă acrilică* - o versiune mai ieftină, în comparație cu lâna, fiind realizată cu ajutorul acrilonitrilului. Fibrele sunt împletite pentru a crea același efect de pâsla de lână. Este rezistent la pete și se spală bine.
- *Pâslă țesută* - se folosește țesătură prețesută, iar apoi se folosește călduraă, apa și presiunea pentru a da efectul de pâslă. Această metodă creează un finisaj mai puțin dens.
- *Pâslă de blană* – blana de animale este folosită pentru a crea această pâslă. Este durabilă și flexibilă pentru a o lucra.
- *Pâslă de raion* – această fibră are caracteristici similare cu lâna și este adesea folosită pentru produse de izolare.
- *Felt* poate fi folosit pentru o gamă largă de proiecte, deoarece este foarte versatil. Este potrivit pentru izolare și pentru a crea căldură. Este, de asemenea, excelent pentru bunuri decorative, arte, meșteșuguri și mobilier capitonat. După cum am menționat anterior, este folosit în corturi, iurte și îmbrăcăminte. Este un material popular printre pasionații cărora le place împâslirea cu ac și fabricarea pălăriilor.
- *Avantaje și dezavantaje ale țesăturii din pâslă*

Un fapt uimitor despre pâslă este că este foarte ignifug și, chiar dacă ar lua foc, se autostinge. Materialul este foarte bun la amortizarea sunetului și este absorbant și elimină umezeala. Pâsla este durabilă, ușor de tăiat și de lucrat. În același timp este destul de rigid și se poate micșora în timp. Țesătura poate avea o senzație grosieră, dar acest lucru poate fi contracarat prin adăugarea de fibre sintetice. În timp, textura tinde să devină neclară, dar nu se destramă. Este un

material ieftin, cu multe utilizări, ceea ce îl face o alegere populară pentru proiectele de cusut [20].

Pâsla este populară pentru proiecte de artă și meșteșuguri. Mulți vor avea amintiri frumoase despre pâsla verde clasică, folosită pentru a face un petic de grădină artizanat. Cu toate acestea, deși este încă o distracție foarte preferată, există și o mulțime de alte idei de *crafting*, pe care le putem crea cu pâslă și varietatea de culori disponibile.

Pentru a vă ajuta să începeți, avem în stoc o serie de culori din fetru, inclusiv albastru, roz, roșu, portocaliu și negru, plus multe altele. *Felt* este o modalitate excelentă de a-i introduce pe meșteri în arte și meșteșuguri. Cu toate acestea, este perfect și pentru alte idei, cum ar fi decorațiuni, fețe de masă pentru diferite ocazii, felicitări și proiecte de bricolaj de sezon. Putem verifica gama pentru a inspira următoarele creații de *pâslă.*

II. Tehnica de împâslire a lânii

2.1. Materiale şi ustensile în împâslire

Privite în ansamblu, diferite forme materiale naturale (roci, plante, insecte, păsări, animale etc.) au o serie de elemente comune etc.

Pentru procesul de împâslire avem nevoie de lână, care poate fi omogenă şi neomogenă. lâna omogenă se clasifică în lână fină, semifină şi semigroasă, iar cea neomogenă – în groasă şi semigroasă. De asemenea, contează mult grosimea lânii şi alte calităţi ale ei. Există diferite varietăţi de lână pentru împâslire, care au o mulţime de particularităţi. Principalele tipuri de lână sunt *kardochos* şi *banda cardată.*

Kardochosul este o lână de merinos australian, prelucrată într-un mod special (după structura sa, este o vată de lână). Se pretează minunat pentru împâslirea uscată, deoarece se bate foarte uşor cu acul şi nu este nevoie de a înlătura „râurile" lânii, spre deosebire de banda cardată. De regulă, se foloseşte kardochos cu o grosime de circa 27 de microni. Gama de culori este foarte variată.

Banda cardată reprezintă o panglică din fibre de lână în formă dreaptă. Este mai puţin potrivită pentru împâslirea uscată, deoarece lâna trebuie înfoiată, apoi se încorporează decorul şi se înlătură urmele de direcţie ale fibrelor, dar ea este binevenită atunci când e nevoie de a obţine fire lungi de lână sau de a împâsli părul unui obiect, smocurile din vârful urechilor etc. Gama de culori este, de asemenea, foarte variată [9,p.41].

Pentru a înfoia mai eficient lâna, sunt folosite perii şi pieptene pentru animalele domestice.

Trebuie să menţionăm că lâna fină este bine să fie folosită pentru straturile exterioare ale produsului, deoarece se bate mai greu şi nu oferă volumul necesar.

Avantajul ei constă în faptul că creează o suprafaţă netedă ideală, depunând multă muncă şi răbdare. Pentru confecţionarea formei de bază a obiectului, poate fi utilizată o lână compactă, care se împâsleşte mai uşor şi măreşte volumul.

Uneori, se recurge şi la unele şiretlicuri. La confecţionarea unor obiecte de proporţii, volumetrice, se folosesc, pentru umplerea interiorului, *vatelină* şi *sliver*. *Vatelina* este împâslită cu ajutorul acului de fetruit sau răsucită prin înfăşurarea cu aţă obişnuită. *Sliverul* reprezintă lânuri necurăţate, care nu au fost vopsite şi şi-au păstrat culorile lor naturale. Este un material mai aspru, dar se împâsleşte foarte repede şi uşor. Poate fi împâslit şi cu un ac gros.

După ce a fost confecţionată forma de bază a obiectului, pe suprafaţa lui începe să fie împâslit orice tip de lână obişnuită, care va fi la vedere, dar, dacă ulterior se va dori să se facă obiectul mai pufos, cu ajutorul unui ac cu secţiune inversă, atunci, cert lucru, *vatelina* sau *sliverul* vor ieşi la suprafaţă, ceea ce va deteriora şi culoarea produsului.

Pentru împâslirea umedă şi cea uscată, sunt necesare diverse materiale [9,p.42].

Materiale şi ustensile pentru împâslirea umedă

Materiale necesare: lână merinos, aşa-numita bandă cardată (scărmănată). Acesta este principalul tip de lână, folosit pentru împâslire. Lâna merinos se distinge prin grosimea firului şi moliciune.

Pentru confecţionarea articolelor din lână, pot fi folosite, de asemenea, şi *sliver, vatelină, vată, alte tipuri de lână* pentru umplutură. Pentru decorarea articolelor sunt utilizate *mătăsuri, poliester, diverse aţe şi fibre decorative*.

Privite în ansamblu, diferite forme materiale naturale (roci, plante, insecte, păsări, animale etc.) au o serie de elemente comune etc. Greutatea, culoarea și modularea clarobscură sunt factori psihofiziologici, ce au un impact determinant în

receptarea mesajului operei de artă. La perceperea vizuală, formele statice și formele mari par a fi mai grele, în schimb formele dinamice și cele mai mici par a fi mai ușoare. Greutatea mai depinde și de factură; mai ușoară pare factura netedă, pasivă (ca frunzele de copac sau petalele unei flori); mai grea pare a fi cea evidențiată, activă (coaja de nucă sau cea de copac). Greutatea depinde și de relief: desigur, mai ușor este *basorelieful,* dar cel mai greu e *altorelieful*. Greutatea e dependentă de culoare: culorile deschise și cele reci ale formei redau forme mai ușoare, iar cele mai grele reprezintă culori închise și calde [ ].

Modelarea clarobscură depinde de prezența umbrei și a luminii. În lipsa acestora volumul nu se percepe. Lumina poate fi generală, atunci forma se generalizează. Dar când lumina e apropiată, apare contrastul și atunci forma iese în evidență.

Materiale și ustensile pentru împâslirea uscată

La *împâslirea uscată,* sunt necesare ace speciale cu ghimpi (ace pentru fetruit). Pentru împlântarea unui astfel de ac în lână, firele se agaţă de ghimpi şi se încâlcesc între ele.

Aceste ace au un mâner, suprafaţă de lucru (care are ghimpi) şi vârf. Când acul este împlântat în lână, ghimpii agaţă firele de lână şi le împing în interiorul produsului. În consecinţă, firele de lână se încâlcesc. Acele se deosebesc după mai mulţi parametri:

- lungimea (lungimea acului şi lungimea suprafeţei de lucru);
- grosimea (în funcţie de grosime, acului i se atribuie un anumit număr. Sunt trei categorii de ace: groase, medii şi subţiri. De regulă, lucrul începe cu ace groase, de exemplu, nr. 36). Deoarece acestea prind mai bine lâna şi o încâlcesc, procesul de împâslire decurge mai repede. Acul gros însă lasă mai multe găuri, din care cauză suprafaţa nu este netedă. De aceea, acul este înlocuit cu unul mai subţire (nr. 38). Etapa finală se efectuează cu un ac subţire (nr. 40, 42), care

netezeşte suprafaţa pânzei. Deseori, se utilizează un singur ac, de grosime medie (nr. 38), pentru întreg procesul.

Acele se deosebesc între ele după secţiunea suprafeţei de lucru, care poate fi:

- triunghiulară. Se foloseşte la începutul procesului de împâslire. Forma simplă a secţiunii asigură pătrunderea mai uşoară a acului în articol, accelerând procesul de împâslire. Acele groase cu secţiune triunghiulară se utilizează la începutul procesului; cele medii pot fi utilizate pe parcursul întregului proces; acele subţiri se folosesc la finalizarea pâslei;
- triunghiulară răsucită. Se deosebeşte de acul simplu de fetruit prin faptul că suprafaţa de lucru este spiralată. Aceasta permite accelerarea procesului de împâslire. Acest fel de ac lasă găurele foarte mici. Se utilizează la finalizarea produsului;
- triunghiulară inversă. Se foloseşte în cazul când dorim să obţinem o pâslă pufoasă. Acele au ghimpi plasaţi în poziţie inversă şi, ca urmare, firele de lână sunt trase în afară, şi nu înăuntru;
- în formă de steluţă. O asemenea secţiune permite o aglomerare mai eficientă a firelor de lână, datorită cantităţii şi amplasării ghimpilor;
- în formă de steluţă răsucită. Împâslirea cu un astfel de ac accelerează procesul tehnologic, deoarece dinţii de pe axa răsucită sunt amplasaţi pe tot diametrul acului, şi nu unul deasupra celuilalt, ca, de exemplu, în acele triunghiulare. Pe fiecare latură a acului sunt câte patru ghimpi; deci, în total, 16, şi nu 8, ca la un ac obişnuit cu secţiunea „steluţă”. Astfel, fiecare ghimpe este antrenat la maximum în procesul de împâslire. Mai mult chiar:
- datorită axei răsucite, urmele de ac nu sunt atât de vizibile;

- secţiunea crenelată. Este destinată pentru încorporarea unor fâşii aparte în produsul împâslit (în capul unei jucării). Zimţii se află pe vârful acului, ceea ce îi permite acestuia să lucreze doar la suprafaţa pânzei, fără a bătători lâna, doar fixând-o. Forma crenelată a acului nu permite pătrunderea ornamentului pe reversul produsului.

Pentru a ţine mai comod acul în timpul lucrului, sunt folosite suporturi speciale. De asemenea, există suporturi care reunesc câteva ace (de la trei până la nouă), ceea ce permite a obţine o productivitate mai mare. Un asemenea suport facilitează accelerarea procesului de confecţionare a obiectelor de proporţii mari.

La împâslire se recomandă a împlânta acul sub unghi drept. Această condiţie poate fi încălcată, doar că, introducând acul sub un anumit unghi, trebuie să-l sustragem sub acelaşi unghi. În caz contrar, acul se poate frânge. Lucrând cu ace foarte ascuţite, manipulându-le foarte des, există riscul de a căpăta traume serioase. Trebuie să se lucreze foarte atent şi cu grijă. Obiectul pentru împâslire nu se va ţine pe braţe şi nici pe o suprafaţă dură (de exemplu, pe masă).

În primul rând, vă puteţi răni, iar în al doilea, veţi strica suprafaţa mesei şi, cu siguranţă, veţi frânge acul.

Pentru a vă asigura securitatea personală şi a locului de muncă, trebuie să folosiţi un suport. Cel mai simplu suport poate fi un burete pentru veselă (burete de spumă) sau pentru spălat automobilul. Dezavantajul acestui obiect constă în faptul că lână se implântă în burete, din care cauză produsul trebuie piuat şi pe partea dorsală de câteva ori, până când fibrele se vor aglomera în măsura necesară. De asemenea, buretele se fărâmiţează la o utilizare îndelungată.

În prezent, se găsește în vânzare un model novator de suport – perie saltea. Aceste perii au peri dintr-un polimer foarte aspru. Ultima invenţie în domeniu sunt suporturile din pâslă *Efco [9,p.46].*

În domeniul designului există două mijloace principale compoziționale: *culoarea și forma.*

Principiile creării formelor constituie baza Artei Decorative și a Designului. Se consideră că aceste principii dezvoltă:

a) gândirea spațială;

b) gândirea abstractă;

c) gândirea creativă;

d) gândul estetic.

Modificarea formei de bază (distrugerea formei precedente) și crearea unei forme noi (modificărea numai a conținutului și siluetei) se numește *transformarea plastică*. Transformarea plastică are cinci procedee:

- decuparea;
- adăugarea;
- alunecarea;
- intersecția;
- combinarea.

2.2. Tehnica împâslirii umede

Descrierea etapelor tehnicii de împâslire pe ud le va ajuta studenților să pătrundă în esenţă acestui proces. Avem nevoie de lână netoarsă, folie cu bule, un şerveţel de bumbac, săpun, apă caldă. Desprindem din banda de lână smocuri egale cu lungimea de 8 cm.

Le întindem pe folia cu bule în aceeaşi direcţie, cu capetele puţin suprapuse. Se aşază cel puţin trei-patru straturi. Fiecare strat trebuie să aibă fibrele orientate transversal pe cel anterior, pe care se suprapune. Ultimul strat poate conţine desenul format anterior din fire de aţă, bucăţi de lână etc., pe care se suprapune. Pregătim soluţia de săpun: dizolvăm în apă caldă săpunul (există un săpun special pentru acest procedeu, care nu afectează pielea mâinilor, dar poate fi utilizat şi săpun pentru copii, săpun de casă (72%), săpun lichid sau chiar soluţie pentru vase). Umezim cu soluţie lâna pregătită şi o acoperim cu o plasă sau cu o peliculă cu bule. Netezim uşor cu mâna, cu mişcări circulare, în toate direcţiile, apăsând treptat, din ce în ce mai tare, timp de până la 30 min. Finalizăm această etapă atunci când firele vor înceta să se desprindă de pânză. Arangăm produsul, împreună cu folia, pe şerveţelul de bumbac şi îl rulăm. Învelim toată construcţia într-un prosop, pentru a îndepărta surplusul de umiditate. Rostogolim sulul de vreo sută de ori, apoi desfăşurăm sulul, întoarcem pânză sub un unghi de 90 de grade şi iarăşi rulăm în sul.

Pe parcursul acestei proceduri, pânza se va micşora .Pânza gata o clătim în apă caldă, o strângem între palme, fără a o stoarce, şi o punem la uscat. Aşa sunt confecţionate covoare, tablouri, haine, poşete, bijuterii şi accesorii [9,p.31].

Împâslirea în maşina de spălat. Este o tehnică de împâslire la ud, care aproape că nu necesită muncă manuală. Articolele volumetrice se acoperă cu lână, se fixează cu o bucată de capron şi se pun în maşina de spălat.

Mai există şi o metodă de împâslire a obiectelor care iniţial au fost tricotate. Pentru tricotare, de regulă, se alege lână merinos 100%, cu răsucire medie. Mai întâi, articolul este tricotat, iar mai apoi, pentru a-l piua, este spălat în maşină o dată sau de două ori. Pentru ca obiectul să-şi păstreze forma, este bine să fie fixat pe un dispozitiv special pentru spălat [9,p.35].

Odată cu apariţia uneltelor care au permis mecanizarea procesului de împâslire, au luat naştere noi tipuri de împâslire la ud – *nuno felting* şi *Shibori*.

Nuno, în japoneză, înseamnă „stofă". Această tehnică a fost elaborată în 1994 de către Polly Stirling, designer şi pictoriţă de textile din statul australian Noul Wales de Sud, în colaborare cu japoneza Sachiko Kotako. Ea constă în impregnarea pe pâslă a unei stofe (mătase, şifon, crepdeşin, in) cu o factură suficient de friabilă, pentru a facilita pătrunderea fibrelor de lână prin ţesătură.

Nuno-pâsla este utilizată în special la confecţionarea vestimentaţiei, Tehnica *Shibori* este o varietate a tehnicii de împâslire la ud. Este o tehnică japoneză de creare a faldurilor şi draperiilor. Iniţial, conform tehnicii de împâslire la ud, se realizează semifabricatul. Apoi, prin broşare şi anexare a unor elemente volumetrice, este format decorul, care, ulterior, se fixează în procesul de împâslire [9,p.37].

Designerii contemporani aplică diverse procedee de decorare a suprafeţelor:

Încorporarea decorului; perforarea; colajul,aplicaţia,ca în calitate de material aplicativ pot servi şi alte materiale, în afară de lână, stofe, piele; se recurge la broderia pe pâslă, decorarea cu mărgele sau cu scoici; mai rar, se întâlneşte pictura.

2.3. Tehnica împâslirii uscate

La împâslirea uscată a lânii, avem nevoie de lână netoarsă - cea mai bină e lâna nescărmănată şi de ace speciale cu ghimpi, ace de fetruit. Împâslirea sau filţarea uscată constă în încâlcirea firelor de lână între ele, până când se transformă în pâslă. Acele utilizate au secţiune triunghiulară sau pentagonală .

Materialul este aşezat pe un burete şi încâlcit cu ajutorul acelor de fetruit. Baza articolului artizanal se confecţionează uneori din vatelină acoperită cu lână.

Acul trebuie să fie ţinut în poziţie perpendiculară în raport cu obiectul. Procesul de confecţionare a oricărui obiect din *pâslă* sau *fetru* începe cu un ac gros, care, mai apoi, treptat, se înlocuieşte cu altele, mai subţiri.

Defectele de pe suprafaţa obiectului împâslit, precum rugozităţile, pot fi înlăturate cu ajutorul unor materiale adiţionale.

Împâslirea uscată se aplică la confecţionarea unor jucării,insigne, brelocuri, accesorii textie, portofele, poşete, coperte pentru cărţi,articole vestimetare din pâslă, bijuterii etc.

Activizarea plastică este o modificare a formei de bază numai prin decor. Principiile transformării plastice presupune crearea centrului compozițional. Sarcina activizării rezidă în susținerea acestui centru compozițional prin actualizarea părților. Procedeele activizării sunt:

- adăugarea punctelor și liniilor;
- adăugarea formei adecvate;
- adăugarea formei neadecvate;
- combinarea.

După cum am mai menționat, orice formă conține partea principală, adică centrul compozițional și părțile secundare. Importanța centrului se va menține numai în cazul întrebuințării corecte a activizării, adică atunci când centrul compozițional de activizare coincide cu centrul compozițional al transformării.

Partea centrală se va evidenția prin aplicarea contrastelor, prin dimensiune sau culoare.

Solidaritatea formelor și a ideilor unei epoci nu este și nu a fost niciodată sesizabilă în uniformitatea imaginilor care ne-o dezvăluie, ci într-un fel de orchestră în care fiecare își cântă partitura și în care varietatea instrumentelor și a vocilor exprimă prin unitatea cucerită a ritmului, complexitatea aparențelor reale.[4,p.2].

Concluzii

Analizând sursele cu referire la istoria Artei Textile, am conchis că Arta Textilă este meșteșugul care folosește fibrele vegetale, animale sau sintetice pentru a crea obiecte practice sau decorative. Este dificil de știut cu exactitate perioada nașterii artei și a meșteșugurilor, ale căror rădăcini se pierd în adâncurile mileniilor. Însă ne ajută să vedem istoria, calea unei ipoteze argumentate, bazate pe surse de informații: etnografice, arheologice, artistice, literatură și folclor. Unii autori atribuie apariția țesăturilor, pâslelor peroadei descoperirii focului, adică din preistorie. Ca mod de expresie, artiștii contemporani foloseau în procesul realizării operelor duverse materiale: in, păr de cal, lână mițoasă, fibră sintetică, bucăți de blană, frânghii, bucăți de sticlă, lemn și chiar piatră. Marile creaţii tehnice ale trecutului sunt rezultatul unor îndelungi experimentări fără a fi legate de numele unor oameni, astfel încât nu se poate stabili cu exactitate cine le-a inventat. În schimb preluarea acestor creaţii, folosirea şi adaptarea lor la condiţiile locale, specifice unei colectivităţi sau popor, presupun inteligenţă, creativitate şi un nivel de înţelegere în tehnica corespunzătoare.

Știut fiind faptul, că istoria omenirii ne-a lăsat un număr semnificativ de opere artistice, de aici rezultă interesul popoarelor străvechi pentru frumos. Deşi creau înainte de toate lucrări pentru uz personal, odată cu trecerea anilor, mijloacele de exprimare devin tot mai diverse neobişnuite şi nonconformiste. Pe baza observărilor făcute asupra naturii, realităţii, omul observă şi simte o acţiune colosală de exercitare a legităţilor de frumos. Astfel este bine conceput o reprezentare a celor simţite prin elaborarea formei conţinutului trăirilor creatoare. În procesul de executare a compoziţiei decorative aplicate este important de a se gândi fundamental la diverse forme de realizare a lui: tehnica, metoda și materia primă.

Tehnologia textilă tradițională a *pâslei* a evoluat sub influența prametrilor istorici, sociali și cei ai condițiilor de mediu, în folosul exprimării simbolurilor și a frumosului intuitiv primordial. În valoarea estetică a unui produs textil găsim reflexia caracteristicilor primare ale fibrelor care îl compun și îl transformă. Nu se poate concepe o analiză estetică a materialului textil fără a-i studia, în prealabil, trăsăturile specifice și a-i înțelege tansformările succesive.

În tehnologiile textile s-a remarcat un nou nivel al complexității gândirii creative când a fost pusă în situația de a răspunde dorinței de reprezentare a unor simboluri sau a unor motive preluate din natură. Civilizațiile care au avut la îndemână fibrele fine și moi, ca cele ale mătăsii, au evoluat în direcția reprezentărilor detaliate figurative, ajungând foarte timpuriu la performanțe structurale și de reprezentări stilistice sofisticate. Populațiile din spațiile unde fibrele textile existente erau relativ groase și aspre, au evaluat în direcția reprezentării formelor și a simbolurilor abstracte, prin motive liniare, geometrice sau puternic stilizate. Materialul textil a căpătat grosime prin împâslirea, complicarea structurii textile, sau prin adăugarea de elemente noi.

Condițiile naturale de viață au impus găsirea și perfectarea tehnologiei textile care să permită execuția obiectelor corespunzătoare protejării fizice și termice: în zonele cu climă caldă țesăturile subțiri, executate prin îmbinarea sub diferite forme a două elemente, au satisfăcut necesarul protejării împotriva vânturilor și a răcorii nopții; în zonele cu climă rece sau temperată, s-a văzut necesitatea creșterii capacității de protejare a corpului în fața unor factori climaterici imprevizibili, adesea duri.

Pentru a promova meșteșugurile tradiționale trebuie să transmitem generațiilor viitoare dragostea față de frumos prin practicarea diverselor tehnici și metode de lucru. Schimbarea în timp a modalitatilor de conceptie si exprimare artistica este simțitoare.

Majoritatea lucrărilor de emblemă națională ce alcătuiesc patrimoniul cultural sunt apreciate în prezent la expoziții naționale și internaționale, datorită compozițiilor unice, prin semne şi simboluri esenţiale, spiritualităţi şi tradiţii etnice ale poporului nostru. Structura și coloritul textilelor s-a modificat considerabil odată cu trecerea timpului.

Am analizat evoluția *pâslei* și am constatat că este cea mai veche tehnică de creație a textilelor. Am enumerat obiectele care pot fi realizate din *pâslă,* modul de întrebuințare și actualitatea acestora. Am observat că în creearea *pâslei* se utilizează mai mult tehnica mixtă, individuală, că se combină diferite genuri și variații ale Artei Textile.

Din punct de vedere metodologic, operele din *pâslă* se confecționează într-un mod special, algoritmic, de pe ornament, compoziție, utilizând operații importante și materiale necesare.

Am descoperit o mare varietate de piese textile artizanale împâslite, de o rară frumusețe, provenind din diferite țări. Pentru împâslire se folosește lăna brută (de oi, capră, iepure, cămilă), netoarsă, doar spălată și cardată, eventual vopsită prealabil. Prin această tehnică se poate obține un material textil nețesut, fetrul (denumirea de origine franceză, ce înseamnă păslă subțire) sau pâslă, care poate să aibă mai multe grosimi. Această tehnică este încă practicată atât de către artizani, cât și de către artiști, pentru că tehnica în sine are o aplicație foarte largă, atât pentru obiecte utilitare, cât și pentru lucrări artistice de sine stătătoare, iar modul de realizare și materialele sunt ecologice . Creearea unei *pâsle* presupune diferite abordări creative și experimentale complexe, ridicând la un nivel înalt cultura și competențele profesionale ale artiștilor din domeniul Artei Textile. La specialitatea *Arte Decorative* instruirea are caracter evolutiv: însușirea abilităților de lucru în tehnica împâslirii se îmbina cu dezvoltarea calităților artistice individuale.

Familiarizarea cu tehnica împâslirii nu se limitează doar la însușirea posibilităților tehnice, este importantă formarea la studenți a capacității de delimitare a limbajului artistic de cel imaginativ. Împâslirea lucrărilor după propriile compoziții se îmbină cu studierea specificului limbajului decorativ, a particularităților expresive ale tehnicilor.

În suportul de curs sunt oferite indicații practice care permit evitarea mai multor greșeli la executarea lucrărilor în tehnicile împâslirii. Sunt prezentate lucrări ale studenților, masteranzilor, care completează organic expunerea materialului didactic cu ilustrații ce constituie exemple elocvente ale acestei tehnici. Din cele expuse mai sus, putem conchide că tehnologia de confecționare a articolelor din *pâslă* practic nu se deosebește de meșteșugul popular. Procedeele artistice de ornamentare le imită pe cele tradiționale, deosebindu-se doar prin stilistica motivelor și materialele contemporane folosite. Toate articolele se evidențiază prin abordarea creativă, structurile neobișnuite și efectele novatoare. Designerii contemporani aleg pentru lucrările lor cele mai rapide metode de obținere a celor mai impresionante decoruri pe suprafața *pâslei.* În același timp, conturul produsului se creează prin formarea volumetrică a articolului, dar se păstrează datorită aglomerării mecanice a fibrelor de lână.

Drept urmare, articolele contemporane cuceresc prin originalitatea lor exterioară. Prezentul suport de curs include lucrările de curs ale studenților de la specialitatea Artă Decorativă și Design Vestimentar. Utilizarea motivelor, elementelor din natură are ca scop inițierea studenților în cunoașterea și utilizarea principalelor mijloace de expresie plastică, obținerea expresivității plastice, cromatice și acromatice, prin combinarea unor elemente plastice, urmărindu-se redarea unor idei și sentimente, descompunerea, secționarea și recompunerea în noi forme plastice a structurilor din natură, obținându-se noi expresivități, aplicarea cunoștințelor de limbaj plastic, dobândindu-se în mod creativ în compozițiile

proprii care vor fi create. Procesul creativ este format din următoarele etape: percepție, viziune, expresie imaginativă. În lucrări sunt prezentate rezultatele cercetării în domeniul pregătirii profesionale a studenților de la facultățile de Artă Plastică și Design pe baza cursului *Tapiseria artistică*.

Materialul teoretic și cel ilustrativ care îl completează pune baza dezvoltării aptitudinilor creatoare la cursurile predate la facultate, creând baza de aprofundare în cunoașterea patrimoniului cultural, fapt important în ascendența spirituală a tinerilor creatori, artiști plastici.

Arta pâslei prin varietatea ei permite creearea de: haine, bijuterii, pălării, obiecte de decor, încălţăminte, jucării, tablouri, mănuşi ș.a. Tehnica pâslei permite să creezi ceva unic, irepetabil fiindcă de fiecare dată este altceva.

În general, textilele sunt spectaculoase în sine, prin diversitatea lor, iar simpla alăturare de fire şi texturi încântă nemaipomenit ochiul. Dar pornind de la compoziţiile de tip colaj, structurate pe idei și simboluri, pot fi transpuse în materiale neconvenţionale combinate cu tehnici clasice ale textilelor ambientale, o serie de viziuni contemporane: opinii personale pe teme sociale, istorice, filozofice, etnografice, metaforic interpretate, la graniţa dintre tradiţii şi experiment.

Bibliografie

1. Argintescu-Amza N., *Expresivitate, valoare și mesaj plastic*, ed.*Meridiane*,București, 1973;
2. *Bienala internațională de miniaturi textile*, 1994/catalog/;
3. Brion M., *Arta abstractă*, ed.*Meridiane*, București,1972;
4. Focillon Henri, *Viața formelor*, ed.*Meridiane*,București, 1977;
5. Gimbutas, M., *Civilizația Marii Zeițe și sosirea cavalerilor războinici*, ed.*Universul*,București, 1997;
6. Gombrich H. E., *Artă și iluzie*, ed.*Meridiane*, București,1973;
7. Mansuelli, G., *Civilizațiile Europei Vechi*, ed. *Universul*, București,1978;
8. Orban Anna-Maria,*Amprente culturale în arta fibrelor*,Muzeul Național al Literaturii Române,București,2013;
9. Saviţkaia-Baraghin Iarâna,*Tehnica împâslirii*,tip. *Primex-Com*.,Chișinău,2018;
10. Zaharia F. *Textile tradiționale din Transilvania și Estetică*. Suceava : Accent Print, 2008;
11. Hașegan M. *Arta textilă și colaje*. Iași : Performatica, 2013;
12. Каган, М., *Мифология искусства*, из.*Искусство*,Москва, 1972;
13. Кокарева, И., *Живописный войлок: Техника. Приемы. Изделия*, из.*АСТ-Пресс* Москва, 2011;
14. Логвиненко, Г., *Декоративная композиция: учебное пособие для вузов*, из.*ГИЦ, Владос*, Москва 2005;
15. Шинковская, К., *Вещи из войлока*, из.*АСТ-Пресс*, Москва, 2008 ;
16. Шинковская, К., *Художественный войлок. Мастер-класс*, из. *АСТ-пресс*, Москва, 2010;
17. Pagini Web:
18. *Arta simțită*.- *Enciclopedia meșteșugurilor*, [accesat23.01.2024]; Disponibil pe internet: https://encyclocraftsapr.com/felt-art/?fbclid=IwAR2Y8lsHBoMtvMwudfoItPmOO76PMOxwlyASxT8gvGz8wPCE5XPpUSClVcM ;

19. *Cultura simțită-Himos Jămsă*,[accesat23.01.2024]; Disponibil pe internet: himosjamsa.fi/en/attractions/felt-culture/;
20. *Distracție cu fetru-Tot ce trebuie să știți despre acestă țesătură populară pentru arte și meșteșuguri*, [accesat 05.12.2021]; Disponibil pe internet: https://www.dalstonmillfabrics.co.uk/fabric-blog/what-is-felt-fabric?fbclid=IwAR3uwjQTr4iGciMBZrUEsshMiEVrb7zgrDEYoXYrdsWJNhsB9kshsaILKYk ;
21. *Метод реком –Валяние*. [accesat 05.12.2021]; Disponibil pe internet: http://voshod23.ru. ;
22. *Фелтинг — искусство красиво валять шерсть*. [accesat 04.12.2021]; Disponibil pe internet: https://my-shop.ru. ;
23. *Șnur,pâslă,ață- ierarhia artei și meșteșugurilor în arta americană*. [accesat 23.01.2024]; Disponibil pe internet: upress.edu/book-division/string-felt-thread?fbclid=IwAR37dD4tDL7v5TKutoXBRcggBnGsh83Ohfx455HbAidfjx21yf4 .
24. Википедия — свободная энциклопедия. [accesat22.01.2024]; Disponibil pe internet: https://ru.wikipedia.org/wiki.
25. *Explorarea teoriei liniilor cu Felt Right*, [accesată 07.02.2024.];Disponibil pe internet:feltright.com/blogs/news/pattern?fbclid=IwAROReWFZ9ULAEf-gETuuU2yMgAHvhPXleQS_ejUGOgs2hIkMPrI
26. O româncă transformă lâna în animale de companie. Publicat la 28 octombrie 2019 de Oana Nicolae, [accesat la 10.12.2023]; Disponibil pe internet: https://evz.ro.
27. Revista Rânduri cu dichis by Literatură pe tocuri Nr.3 Ianuarie 2017. Interviu Flori Dinu-Atelier de creaţie Europolis.[accesat la 10.12.2023]; Disponibil pe internet: https://randuricudichis.wordpress.com.

Anexe

1. Etapele împâslirii.

2. Aplicarea elementelor vegetale în pâslă.

3.Tehnica împâelirii cu ac.

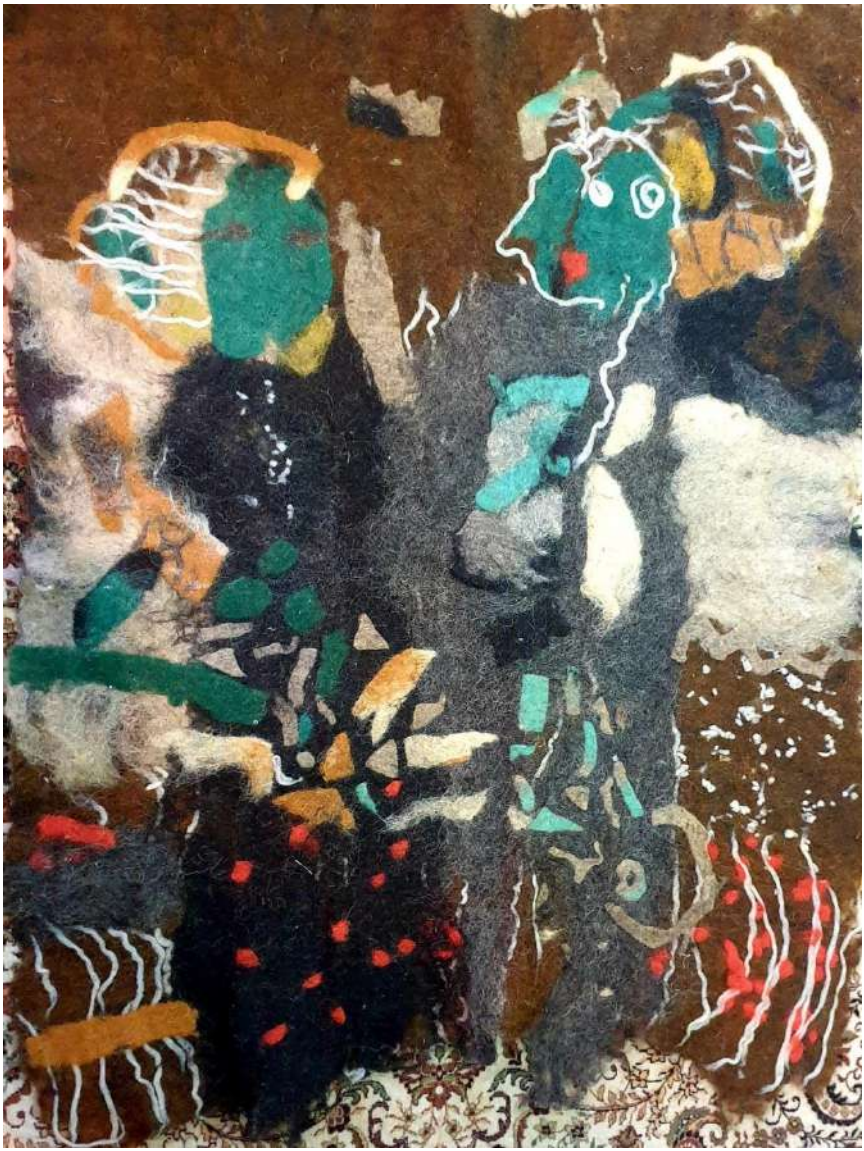
4.Tehnica împâslirii uscate.

5.***Ecaterina Ajder***, *Flori de lumânarie*,2000x1800mm,,pâslă pe mătase.

6. ***Iarâna Saviţkaia-Baraghin***, *Răpirea Europei*,1900x900mm,pâslă.

7. ***Iarâna Saviţkaia-Baraghin***, *Dialog*, 1650x1600mm, pâslă.

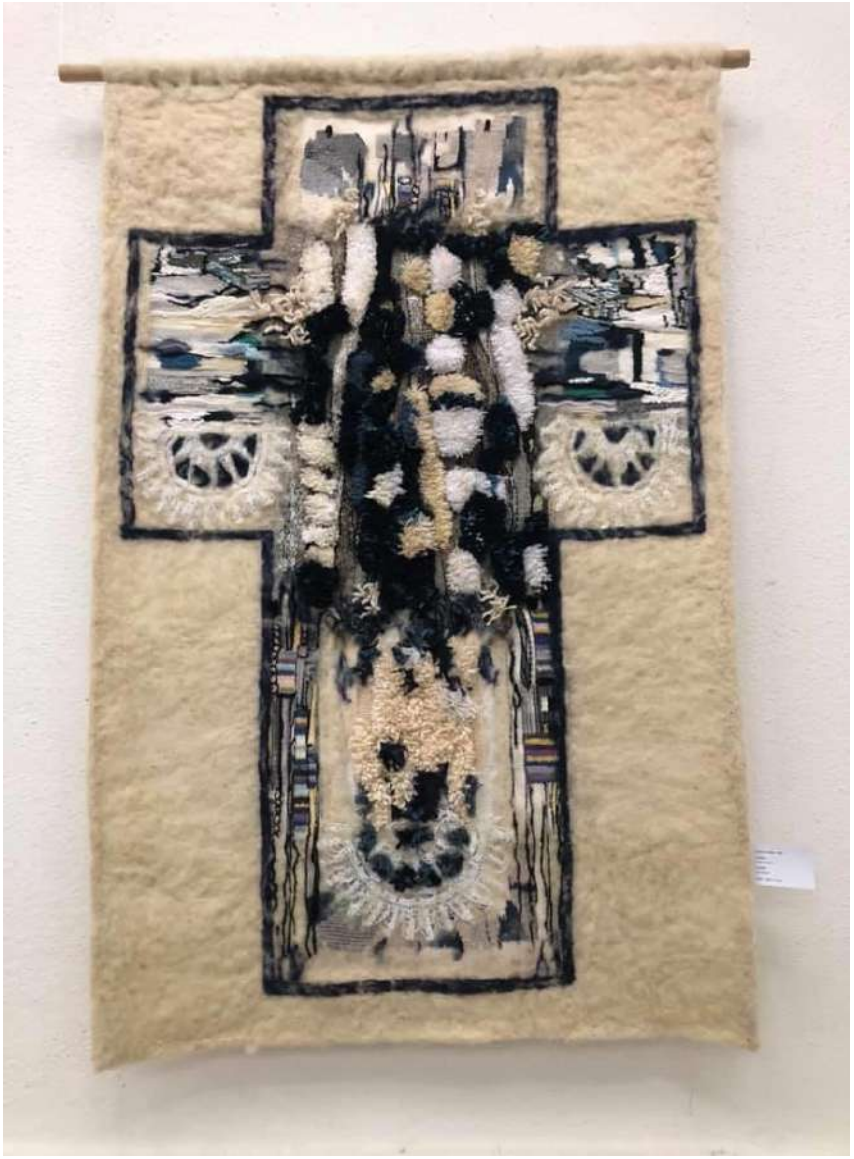

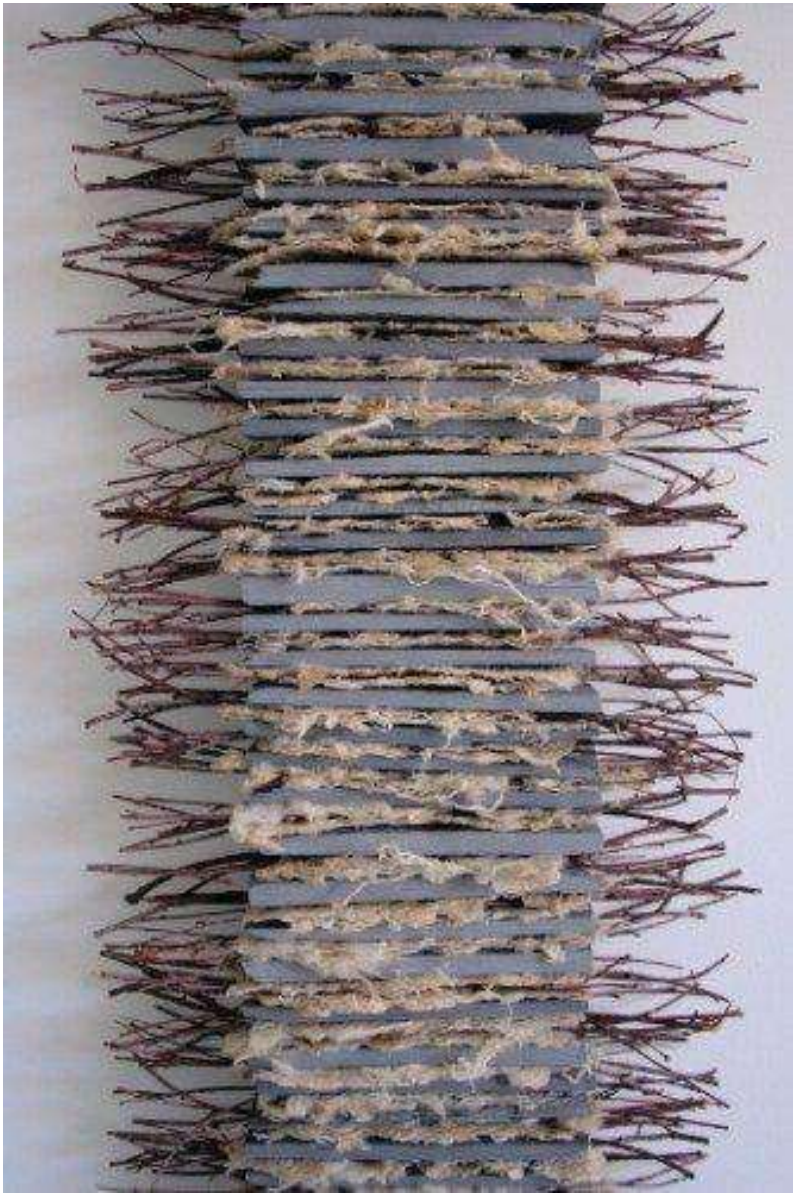
8. ***Iarâna Saviţkaia-Baraghin***, *Opoziţie*,1600x1450mm, pâslă.

9. ***Natalia Yampolskaia***,*Demetra,1200x1450mm*,pâslă.

10. ***Ecaterina Ajder***, *Crucefix*,1700x900 mm,pâslă-tapiserie**.**

11. Colaj textil.

12. ***Ecaterina Ajder***,

Altar,1800x900mm, pâslă-tapiserie.

13. **Manana Dzidzikashvili**,*Peisaje*, pâslă.

14.Vestimentație în tehnica împâslirii

15.Vestimentație în tehnica împâslirii.

16. Pâslă volumetrică

17.Structura și factura în pâslă.

18. Structura volumetrică în pâslă.

19***. Natalia Yampolskaia,*** *Merele Raiului*,1100x1550mm, pâslă.

20. ***Daniela Busuioc***, *Busuioc moldovenesc*,1200x800mm, pâslă.

21.***Natalia Yampolskaia***, *Ornament arhaic*,1000x1600mm,pâslă.

22. Împâslire în vestimentație.

23.Tehnica împâslirii în vestimentație.

24.Tehnica împâslirii în vestimentație .

25.Tehnica împâslirii în vestimentație.

26.Tehnica umedă de împâslire.

27. Pâsla în vestimentație.

28.***Ecaterina Ajder***, *Doină*,1800x900mm,pâslă.

29. ***Ecaterina Ajder***, *Papirus*,1200x1600mm, tapiserie-pâslă.

30. Peisaj,pâslă.

31. Volumul și structura în pâslă.

32. Pâslă.Teză de licență.

33. Pâslă. Teză de licență.

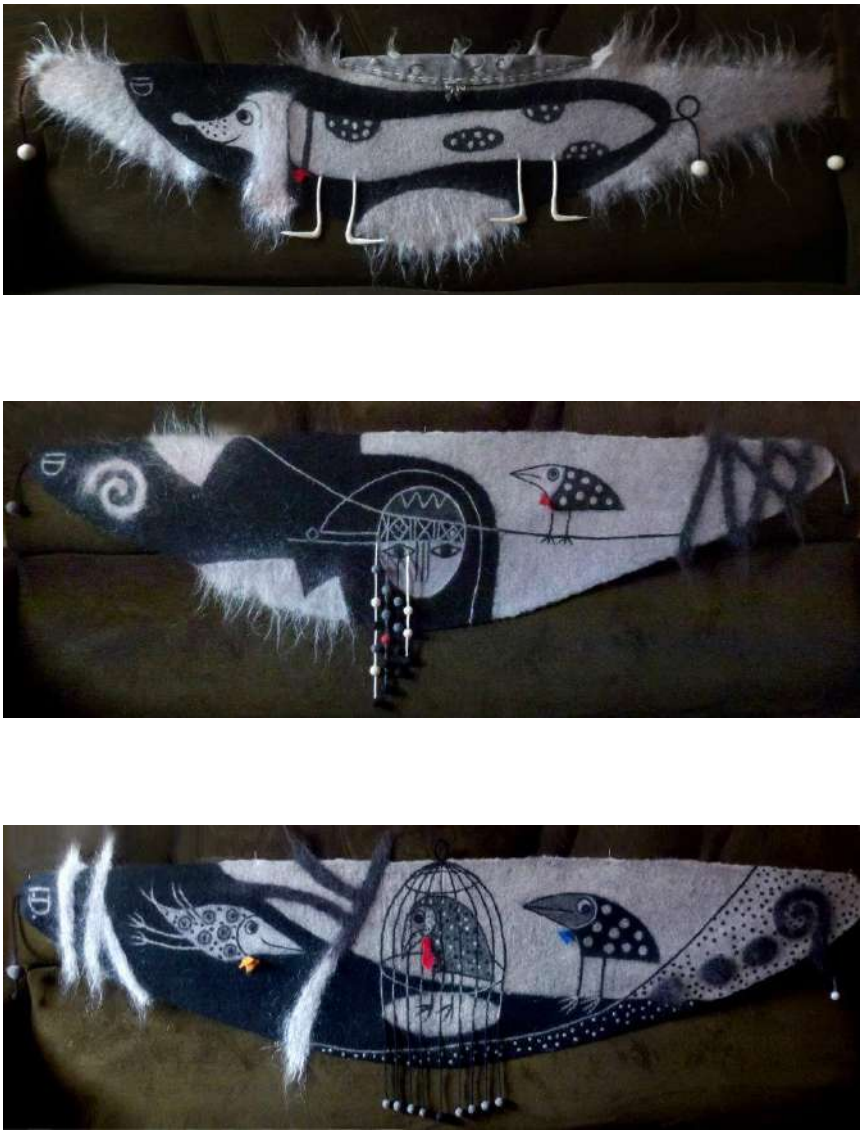

34. **Manana Dzidzikashvili,** Articole vestimentare în pâslă.

35. **Manana Dzidzikashvili,** Articole vestimentare în pâslă.

36. **Manana Dzidzikashvili**,Compoziții textile în pâslă.

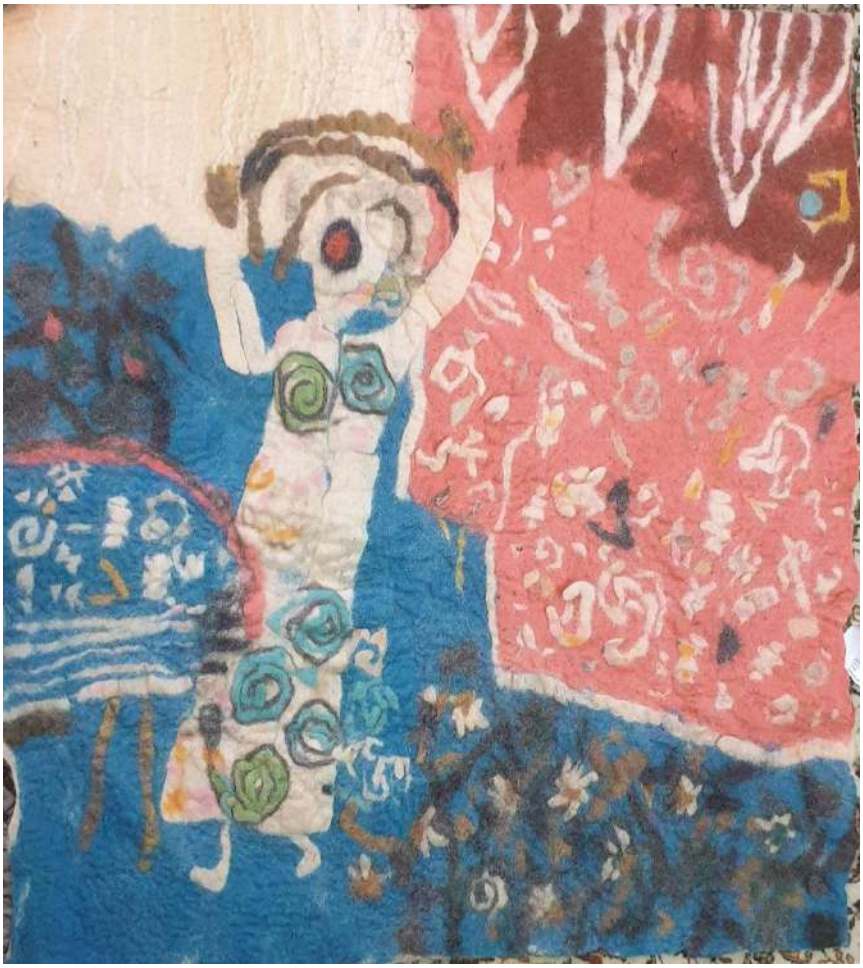
37.Structura în pâslă.

38. ***Iarâna Saviţkaia-Bagrin***, *Trandafirul roz*,1500x1400mm,păslă.

39. ***Iarâna Saviţkaia-Baraghin***,*Melancolie*,1400x1450mm,pâslă.

40. ***Iarâna Saviţkaia-Baraghin***,*În grădina Ilincăi*,1500x1400mm,pâslă.

41.Pâsla în vestimentație.

42. Vestimentație în pâslă

43. Structuri ,facturi în pâslă.

44. Tehnici textile .

45.Articole vestimentare în pâslă.

46. Articole textile în pâslă.

47.Articole textile în pâslă..

48. Articole textile în pâslă.

49. Articole textile în pâslă.

©sassafrasdesign

50. Articole vestimentare în pâslă.Eșarfe, fustă.

51. Articole textile în pâslă.Eșarfe.

52. Flori în pâslă.

53.Articole textile,pălării în pâslă.

54.Accesorii textile, pălării, genți în pâslă.

55.Articole textile, ciupici în pâslă.

56. Colaj textil.

57. Împâslirea în rochii.

58. Forme plastice, flori în pâslă.

59. Materiale textile.

60.Articole textile, eșarfă în pâslă.

61. Articole textile,cardigan, eșarfă în pâslă.

62. Articole textile în pâslă.

63. ***Iarâna Saviţkaia-Baraghin***,*Clar de lună* ,1400x1450mm,pâslă

64. Bijuteria textilă în pâslă.

65. Flori în pâslă.

66. Structuri textile în pâslă.

67. Structuri în textile în pâslă.

68. Articole textile în pâslă.

69.Structura și factura în pâslă.

70.**Viorica Stașcu**,*Flori din grădina bunicii*,t/m,190x800mm,pâslă,

71. Module textile în pâslă.

72. Teză de licență,1850x800mm ,pâslă.

73.**Galina Răileanu**,*Nostalie după Van Gog I*,vestimentație,pâslă.

74.**Galina Răileanu**,*Nostalie după Van Gog II*, vestimentație,pâslă.

75.**Galina Răileanu**,*Nostalie după Van Gog III*, vestimentație,pâslă.

76.**Galina Răileanu**,*Nostalie după Van Gog IV*, vestimentație,pâslă.

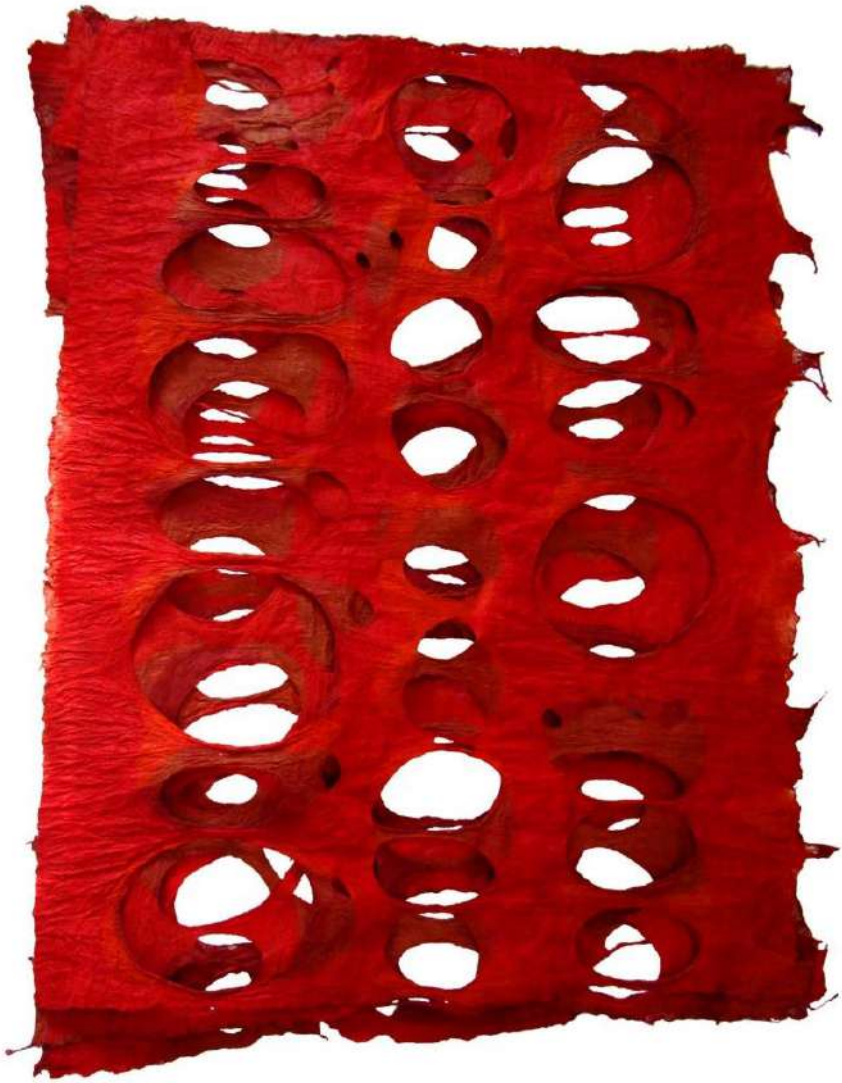
77.**Galina Răileanu**,*Nostalie după Van Gog V*, vestimentație,pâslă.

78.**Natalia *Yampolskaia***, *Arhaică*,500x500x2mm.,pâslă.

79.**Structură,factură,straturi I**,pâslă.

80.Structură,factură,straturi II,pâslă.